

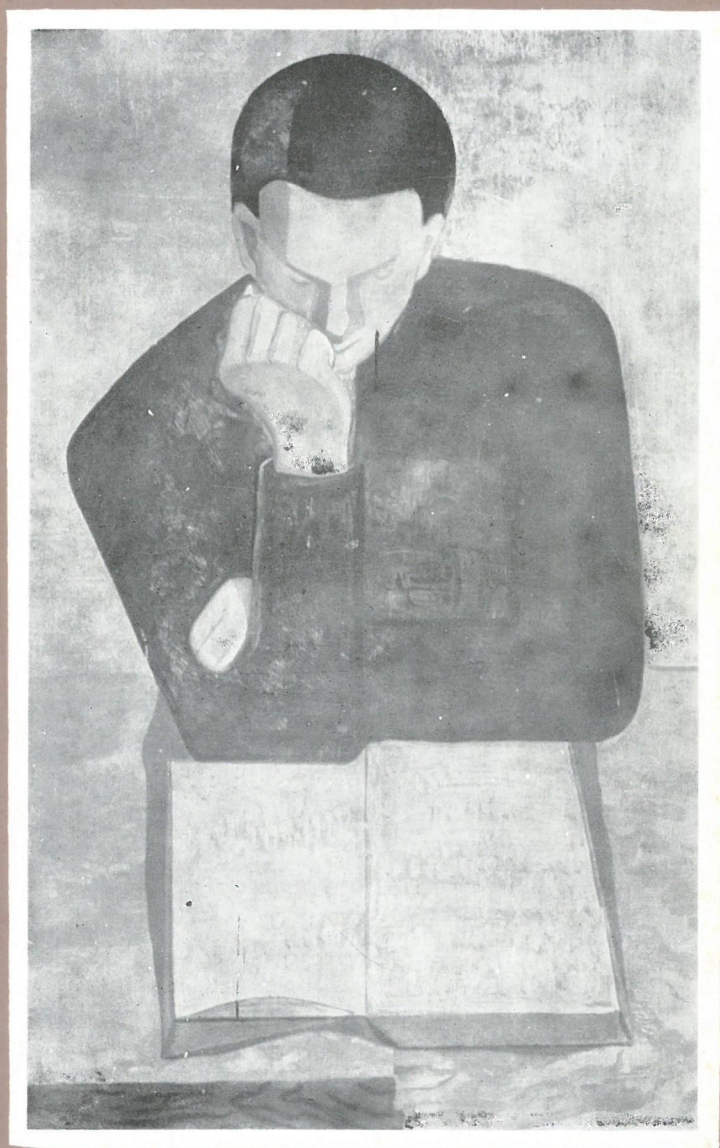
2

fejér megyei

könyvtáros

XIV. ÉVFOLYAM, MÁJUS

1974

2

fejér megyei könyvtáros

XIV. évfolyam

1974

május

• Fejér megye könyvtárosainak tájékoztatója

tartalom

	Tisztelet, elismerés a munkának	3
	Az olvasó munkásért!	5
	"A munkásművelődés fontos területe az olvasás"(nl)	8
NEMÉNYI LÁSZLÓ	Igényesebb környezetet, jól megválasztott propagandát gyermekrészeinkben!	13
TANKA JÁNOS	Tünődések egy falusi könyvtár törzslapjainak böngészése közben	18
	Könyvtárról könyvtárra	
HORVÁTH ISTVÁN	Az MSZMP Fejér megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságának könyvtára	22
	Ezt láttuk	
	Uj Petőfi-emlékkönyvtárak Fejér megyében(-ilá)	26
	Csákberény tiszteletadása költő fiának (-yl-)	28
JÁROSY FERENC	A társadalmi munkások példaképe	30
HEGEDŰS ÉVA	Két járási tapasztalatcsere és tanulságai	31
	Fejlődés - némi szépséghibával (N-ó)	33
	Kövek, színek, emberek	
TÓTH GY. ISTVÁN	Hernádi György. Az út kezdetén	34
	Könyvespolc	
	1974. február - április (-ó-)	40
	Hírek	
	Emlékünnepség Mezőszentgyörgyön (Cs.R.)	41
	A munkásművelődés feladatai az SZMT könyvtárügyi értekezletén (S.I.)	43
	Könyvtutca, szabadtéri rendezvények	
	• Székesfehérvárott az Ünnepi Könyvhéten	44

Fejér megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
(Körlevélként)

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság
Tagjai:

Dr. Csongor Endréné
Murányi Lajos
Neményi László
Sudár Ivánné
Tóth György István

KIADJA

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Felelős kiadó:
Dr. Csongor Endréné

KÉSZÜLT

a Papíripari Vállalat
Dunaújvárosi Gyára
házi nyomdájában
400 példányban

Ebben a számunkban MESZLÉNYI JÁNOS
szobrászművész rajzait közöljük a 4., 12.,
és a 21. lapon. — A 7. lapon PINKE MIK-
LÓS: Olvasó munkás (tus); a 33. lapon
GICZY JÁNOS: Asszony kakassal (tus).

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

CSONGOR RÓZSA író, a Vörösmarty Mi-
hály Megyei Könyvtár igazgatója; HEGE-
DÜS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei
Könyvtár csoportvezetője; HORVÁTH IST-
VÁN, az MSZMP Fejér megyei Bizottsága
Oktatási Igazgatóságának megbízott könyv-
tárvezetője; JÁROSY FERENC, az ÉDOSZ
Fejér megyei titkára; NEMÉNYI LÁSZLÓ,
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
munkatársa; SUDÁR IVÁNNÉ, az SZMT
Központi Könyvtár vezetője; TANKA JÁ-
NOS, abai közéleti könyvtáros; TÓTH
GYÖRGY, a Vörösmarty Mihály Megyei
Könyvtár igazgatóhelyettese

TISZTELET, ELISMERÉS A MUNKÁNAK

Magunknak dolgozunk, s mégis a gyakorlat mondja: mindenféle munka elvégezhető igen jól, kevésbé jól, vagy éppen csak elfogadhatóan. A gépek, a tervező-állványok, az íróasztalok mögött ugyanis a minden új értéket létrehozó, különbözőképpen gondolkodó és érző ember áll, aki érezheti kényszerű tehernek, de élete értelmének, boldogsága legbiztosabb forrásának is a munkát. Az szerint, hogy ki mit keresett és talált meg benne. Egy bizonyos: mindenkit öröm tölt el a munkája gyümölcse láttán. Többen örülhetünk – s joggal – a kiemelkedő teljesítményeknek; ezeket a társadalom nyilvános elismeréssel emeli példaként, a többi fölé.

A mi kevésbé látványos és sokáig kellően nem becsült szakmánkban sincs ez másképp. A könyvtárak oly sokszor emlegetett haszna, nélkülözhetetlensége csak annyiban létezik az egyes intézmények számára, amennyit maguk megvalósítanak belőle, amennyit minőségi tevékenységükkel hódítanak el környezetükből – úgy, mint tényleges hatást, és úgy is, mint elismerést. A "láthatatlan" halmozódása ugyanis előbb-utóbb "látthatóvá" kell váljék, hiszen értesülünk, mégpedig megbízható vetületekben e fontos tevékenység állásáról is. A mércék, noha csak külsődleges jegyek mellé állíthatók, objektívek, a lényegest hordozót mutatják.

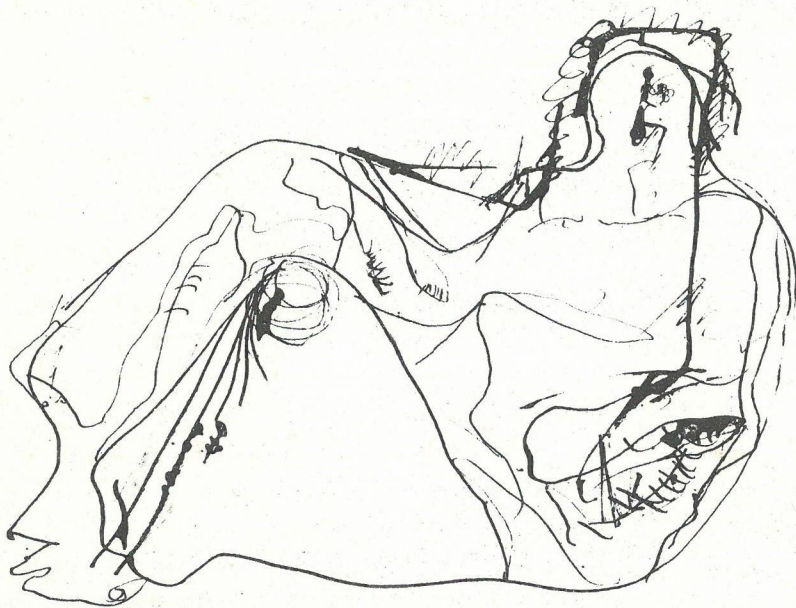
Könyvtárakat és könyvtárosokat köszöntünk, akik példászerűen helytálltak napi feladataik megoldásában. mondhatnánk: "jól megfogták a dolog végét", és – nem engedték el bevégezetlenül. Akik mértek vállalni, és példamutató többletet nyújtottak. Ne a csodát, a rendkívülit keressük bennük, hiszen "titkuk" ennyi: tették egyszerűen, amit kell. Következétesen és kitartóan – olykor nem is a legkedvezőbb anyagi-tárgyi feltételek közepette. Erőfeszítéseiket méltán jutalmazta siker: jól dolgoztak. Méltán lehettek kiválóak.

A Művelődésügyi Minisztérium, a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség által 1972. januárjában meghirdetett II. "Kiváló közművelődési könyvtár" pályázat a megyénkből benevezett intézmények nagy részében kedvező vál-

tozásokat hozott, több helyen érzékelhetően javultak a működés tárgyi feltételei és a munka tartalmi minősége. Részvételük a pályázaton általában fejlődésüket mozdította elő.

Tanácsi könyvtáraink közül a József Attila Városi Könyvtár (Dunaújváros) nyerte el a kiváló címet, a szakszervezeti hálózatból pedig a Szakszervezetek Megyei Tanácsa Központi Könyvtára (Székesfehérvár). Megtartotta a "Kiváló könyvtár" kitüntető címet a Dunai Vasmű Vörösmarty Könyvtára (Dunaújváros), továbbá a II. "Kiváló könyvtár" pályázaton elért eredményes munkájáért miniszteri elismerésben és dicséretben részesült a Velinszky László Városi Könyvtár (Székesfehérvár). Meleg szeretettel köszöntjük ebből az alkalomból kiváló intézményeink igazgatóit és könyvtáros kollektíváit, akik jól végzett munkájukkal a társadalmi elismerést kivívták, valamint a fenntartó szervek: a tanácsok és szakszervezeti bizottságok vezetőit és felelős munkatársait, akik megteremtették a könyvtárak előrelépéséhez a szükséges feltételeket!

Egyben az eredményes tevékenység személyes megbecsülését is üdvözölhetjük: itt köszöntjük dr. Csongor Endrénét, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatóját, akinek a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, hazánk felszabadulásának 29. évfordulója alkalmából, eredményes munkája elismeréséül, a MUNKA ÉRDEMREND ezüst fokozata kitüntetését adományozta. Kivánunk a kitüntetetteknek további eredményes munkájukhoz sok sikert, jó erőt és egészséget!

AZ OLVASÓ MUNKÁSÉRT!

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa, a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a Művelődésügyi Minisztérium az OLVASÓ NÉPÉRT mozgalom keretében pályázatot hirdet a közművelődési könyvtárak, a szakmunkásképző intézeti könyvtárak és vállalati műszaki könyvtárak körében. A pályázat célja, hogy a könyvtárak működési feltételeik és szolgáltatási lehetőségeik hatékony kihasználásával tegyenek meg mindent a munkásság, az iparban, az építőiparban, a kereskedelemben, közlekedésben, kommunális üzemekben dolgozó fizikai alkalmazottak, valamint a szakmunkástanulók művelődésének könyvtári eszközökkel való előmozdítása érdekében.

A pályázat elsőrendű céljának tekintjük a munkások széles rétegeinek bevonását a könyvtárhasználók táborába. A siker egyik feltétele a széles társadalmi alap megteremtése. Ennek érdekében a könyvtárosok támaszkodjanak a Hazafias Népfrent minden szintű elnökségei mellett működő művelődéspolitikai vagy könyvbarát bizottságokra, mint az Olvasó Népért mozgalom helyi társadalmi bázisaira. Közművelődési könyvtárainkat jelenleg az ország fizikai munkavállalóinak mintegy 23 %-a, minden ötödik fizikai dolgozó veszi igénybe. Azt akarjuk, hogy az országos pályázat eredményeként ez az arány emelkedjék. Ennek érdekében a könyvtárak fordítsanak fokozott figyelmet a szocialista brigádok tagjaira, a szakmunkástanulókra és ifjúmunkásokra, valamint a bejáró munkásokra, szálláslakókra.

A pályázat fontos célja, hogy a könyvtárak a szakmai tájékoztató és önképzési igényeknek, valamint a társadalomtudományi és természettudományi érdeklődésnek elébemenve, azt erősítve járuljanak hozzá a munkásolvások világnézeti és szakmai fejlődéséhez. Jelenleg az ismeretterjesztő és a szakirodalom a könyvtárakból kölcsönzött műveknek az egyötöde, és ez arány nagyon lassan növekszik. A fejlődés érdekében a könyvtárak építsék ki, illetve erősítsék meg kapcsolataikat az oktatás, a továbbképzés és az ismeretterjesztés megfelelő intézményeivel és szervezeteivel.

A könyvtárak a közművelődés más intézményeivel együttműködve úgy befolyásolják tudatos ajánló munkájukkal és a propaganda személyhez szóló eszközeivel a munkásolvások szépirodalmi érdeklődését, hogy egyre többen keressék és értsék a klasszikus és a kortárs, elsősorban a szocialista szellemű irodalom művészi színvonalú alkotásait. Ennek érdekében a könyvtárak

alkalmazzák az egyéni és csoportos ráhatás eddig is bevált ismert módszereit és formáit. Törekedjenek a munkásokból, s különösen a munkásfiatalokból álló könyvbarát körök, irodalmi klubok, művelődési körök szervezésére és segítésére.

A pályázatban résztvevő könyvtárak gondoskodjanak arról, hogy gyűjteményükben helyet kapjanak a marxista-leninista világnézetet, korunk tudományos eredményeit, a klasszikus és a kortárs szépirodalmat, valamint más művészeti területeket reprezentáló új kiadványok és folyóiratok, mégpedig gyűjtőkörüknek és funkciójuknak megfelelő mértékben és összetételben.

A pályázatban résztvevő könyvtárak teremtsék meg a könyvtárhasználat optimális feltételeit: a nyitvatartási idővel alkalmazkodjanak a munkásolvasók többségének szabadidejéhez; gyűjteményük esztétikai megjelenésére, rendezettségére fordítsanak fokozott gondot, s biztosítsák az állomány áttekinthetőségét, katalógusok, bibliográfiák és más segéd-eszközök rendelkezésre bocsátása által.

A központi könyvtárak, a tanácsi és a szakszervezeti könyvtári hálózati központok módszertani és szolgáltató munkájuk keretében nyújtsanak gyakorlati segítséget mindazon művelődési közösségek, szocialista brigádok, irodalombarát-körök és tanulóközösségek könyvtári vállalásainak teljesítéséhez, amelynek tagjai olyan üzemekben dolgoznak, ahol nincs főhivatású könyvtáros. A központi könyvtárak szervezzék meg a szocialista brigádok tagjai számára a közvetlen tanácsadást, eligazítást nyújtó szolgálatukat és adjanak — bibliográfiák, olvasási tanácsadók, konzultációs alkalmak formájában — segítséget e téren is az üzemi könyvtáraknak.

A pályázatban részt vehet minden könyvtár, feltéve, hogy kapcsolata, kapcsolati lehetősége van munkásokkal, s így vállalni képes a pályázat feltételeit. Ily módon a tanácsi közművelődési könyvtárakon, valamint a szakszervezeti könyvtárakon kívül számítunk a szakmunkás-tanuló intézetek, valamint a vállalati műszaki könyvtárak nagyarányú jelentkezésére is.

A pályázaton a következő kategóriákban vesznek részt a könyvtárak:

— A tanácsi könyvtárak négy kategóriájában az A-B-C-D típusú szolgáltató helyek (A Műv. Közlöny 1972. 11. számában megjelent irányelvek szerint).

— A szakszervezeti könyvtárak öt kategóriájában a Központi könyvtárak, Körzeti könyvtárak, Önálló könyvtárak, Letéti I. és Letéti II. típusú könyvtárak (a SZOT Elnökségének 1971. március 29-i állásfoglalása szerint).

— A szakmunkástanuló intézetek könyvtárai.

— Vállalati műszaki könyvtárak.

A könyvtáraknak a pályázati kiírás célkitűzéseinek megfelelően 1974. május 15-ig kell beküldeniük vállalásukat saját hálózati központjukhoz. A szakmunkásképző intézetek könyvtárai a megyei tanács művelődésügyi osztályához (a fővárosi tanács művelődésügyi főosztályához), a vállalati műszaki könyvtárak az SZMT központi könyvtárakhoz, Buda-

AZ OLVASÓ MUNKÁSÉRT

pesten az illetékes szakszervezeti könyvtárakhoz juttassák el vállalásukat.

A pályázaton résztvevő könyvtárak hálózati központja és a területileg illetékes szakfelügyelet folyamatosan segítse.

A résztvevő könyvtáraknak a pályázattal kapcsolatban végzett munkájáról 1975. március 1-ig kell jelentést adni. A megyei, illetve a fővárosi értékelő bizottság a legeredményesebb munkát végző pályázókat az országos zsüri elé terjeszti.

A pályázat első országos értékelése és díjainak kiosztása 1975. április 4-én, hazánk felszabadulásának 30. évfordulóján lesz.

A pályázat díjai: személyi jutalmak; tárgyjutalmak; emlékplakett; oklevél.

Budapest, 1974. április

Hazafias Népfront
Országos Tanácsa

Művelődésügyi
Minisztérium

Szakszervezetek
Országos Tanácsa

"A MUNKÁSMÜVELŐDÉS FONTOS TERÜLETE AZ OLVASÁS"

Interjú Szakolczai Erzsébettel,
a VIDEOTON Szakszervezeti Bizottságának titkárával

1 A VIDEOTON köztudottan a nagy, az ügynevezett "felfutó" üzemek közé sorolható. A fejlődés sikere – a termelés mennyiségi növekedése és különösen a minősége – nagymértékben függ a dolgozók szakmai és általános műveltségének színvonalától. Kérem, elsőként arról szóljon, milyen feladatokat ró ez a Szakszervezeti Bizottságra?

Vállalatunk fejlődése valóban meredek ivű, mind mennyiségileg, mind minőségileg, műszaki tekintetben is. Érdekesen reprezentálja ezt dolgozóink összetétele: míg néhány esztendővel ezelőtt a betanított munkások többsége volt jellemző, jelenleg, a hármas profil kialakulása óta – és elsősorban már a fejlesztés második lépcsőjének köszönhetően – a szakmunkások és műszakiak aránya vált jelentősebbé. Mindez természetesen nemcsak a létszám-összetételben hozott változást, hanem megszabta a tennivalókat is: dolgozóink alkalmassá tételét a mind magasabb színvonalú munkák ellátására. A szakszervezetnek fontos feladata, hogy közben tartsa, előmozdítsa a dolgozók mindenképp névelését. Jelenleg közel két és félezren tanulnak közép- és főiskolákon, valamint egyetemeken. A munkásakadémiák és a belső, közvetlen vállalati szükségletet kielégítő különböző szaktanfolyamok stb. hallgatóságát is számítva, összesen mintegy nyolcezren vesznek részt valamilyen továbbképzésben.

A tanulás lehetőségei biztosítottak, a szakmai igénynek megfelelően. Megkönnyíti a beiskolázást, hogy az érdekeltség is jó ösztönző a továbbtanulásra. Sikerült az állandó szakmai képzés belső igényét, a tanulási kedvet elhíntenünk a dolgozóknak. Egyedül a vállalati létszám 62 %-át kitevő nők közül kell még – arányuknak megfelelő mértékben – többet beiskoláznunk. Egyébként örömmel mondhatom: egészében véve minden igényt sikerült kielégítenünk ezen a fontos területen.

2 A szakmai továbbképzés mellett lényeges a dolgozók általános műveltségének fejlesztése is. Milyenek a szakszervezeti nevelő munka e területének, főként a közművelődési, ezen belül a könyvtári tevékenység tárgyi és személyi feltételei?

. A közművelődés területén jelenleg még nem állunk a vállalat színvonalához méltó helyen – eszközök, objektumok dolgában. Kultúrhá-

munka – én nem is nevezném annak – ma már alkalmatlan arra, hogy korszerű igényeket elégítsen ki. Lehet, hogy nem a legszerencsésében maradt utoljára éppen a művelődés gondjainak felszámolása, de igen sok elmaradást kellett pótolnunk.

Nem volt a vállalatnak üdülője, építeni kellett. Ez évben készül el Csopakon, közel 20 millióból. A város nem tudta kellő mértékben növelni a bölcsődei és az óvodai férőhelyek számát, s mert dolgozóink fiatalok (50 %-uk 30 év alatti), a vállalatnak kellett saját erőből bővítenie részben a meglévő bölcsődét, óvodát, részben pedig szélesíteni az óvoda-hálózatot. Csak Székesfehérváron közel ezer nő dolgozóink veszi igénybe a gyermekgondozási segítyt; ha visszajönnek, el kell helyeznünk a gyermekeket. Ebben az esztendőben és jövőre összesen 400 személyt befogadó óvodát építettünk, 12 millió forintból. Szintén ez évi tervünk: kinőtt orvosi rendelőnk helyébe újat alakítunk a felszabadult központi irodaépületben; ennek költségei is kb. 2 milliót emésztenek fel.

Vállalatunk, jó termelési eredményeiből következően, előre haladt a fejlesztési költséghányad teljesítésével. már a harmadik évben elértük az ötéves terv egészére tervezett összeget. Felvetődhet a kérdés, hogy miért nem került sor eddig művelődési ház építésére. Több esetben volt már napirenden, de mindig választanunk kellett, és pedig sorolnunk – fontossági, sürgősségi szempontok szerint. (Csak megjegyzem, hogy az időközben megjelenő beruházási rendelet is végső soron a művelődési ház ügyét fékezte, noha nem nehézségként említem.) A sorra elkészülő létesítményekkel viszont már annyira leszűkült a kör, hogy a következő, 5. ötéves tervben mindenképpen, óhatatlanul napirendre kell tűznünk az új művelődési komplexum létrehozását. Már készültek tervek egy művelődési és sportkombinátra, amely fiataljaink tömegsport-igényeit is kielégítené.

Amit önerőből eddig megoldhattunk, az egyedül a könyvtár múlt évi bővítése volt. Jelentősen megnöveltük az alapterületét, és korszerűen berendeztük. Magyarán szólva, könyvtárat csináltunk a hajdani könyvraktárból; olyan belső térkiképzéssel, amely már alkalmas az olvasók kultúrált fogadására, azaz igazi könyvtári légköre van.

3

Ez a minden esztétikai igényt is kielégítő fejlesztés azonban – szakvélemények szerint – csak néhány évre oldja meg a könyvtár helyproblémáit. Vajon elkészül-e addig a tervezett új épület, vagy van valami más, átmeneti elképzelésük?

Tudjuk, hogy nem nagy, sőt máris kicsi a helyiség. De azt hiszem, ez előbb-utóbb minden könyvtár problémája. Tudunk arról, hogy egy-egy rendezvény alkalmával össze kell tolni, majd visszaállítani a polcokat; csak így ültethetik le az esetenként 80-100 érdeklődő dolgozót. Nos, nem kell megvárnunk a következő ötéves tervet; a jelenlegi épületet, amelyben népművelési tevékenység is folyik, átalakítva, teljes egészében a könyvtár kapja meg. Vásárolt ugyanis a vállalat egy

1000–1200 főt befogadó üvegpavilont, melyet az új irodaház és a művelődési ház között állítanak fel, közvetlenül csatlakozva az utóbbihoz. Ez művelődési és sportcélokat szolgálna. Egyébként is szüksége van a vállalatnak egy ilyen méretű csarnokra, ahol pl. tömeggyűléseket lehet rendezni. Az alkatrészek már itt vannak, jelenleg a műszaki vizsgálatokat végzik, milyen átalakítások szükségesek, hogy az objektum megfeleljen a követelményeknek. Amikor ez az elképzelés megvalósul – eredetileg ez év augusztusáról volt szó –, egyidejűleg a könyvtár további bővítésére is sor kerül, ahogyan említettem. Nem akarjuk, hogy újra "raktárrá" degradálódjék, és a könyvek kiszorítsák az olvasókat.

4

A VIDEOTONBAN a 2600 olvasó közel háromnegyedét a szakszervezeti könyvtár 18 fiókjellegű letéte látja el, a vállalat különböző pontjain. Az alapfokon képzett és gyakran cserélődő társadalmi munkás könyvtárosok egy-két kivétellel mostoha körülmények között, olykor elemi berendezések (asztal, szék) híján is 1973-ban több mint 25 000 kötet könyvet kölcsönöztek a dolgozóknak. Ilyen feltételek mellett elképzelhetetlen, hogy a megkívánt szinten lássák el az orientálás és az izlésnevelés fontos funkcióját. Tekintve, hogy ők bonyolítják le a könyvtári forgalom döntő többségét és emiatt kulcshelyzetük kétségtelen, tervezik-e a fiókkönyvtári ellátás színvonalának javítását?

Igaz, a fiókkönyvtárakkal – amelyek szorosán kapcsolódnak a szocialista brigádmozgalomhoz – közelebb akartuk vinni a könyvet a dolgozókhöz. Hiba volna azonban hosszú távon is ezekre a kis, néhány száz kötetes letétekre építeni dolgozóink olvasáskultúráját, vagy akár a teljes funkciójú ellátás szintjét várunk tőlük. A magas forgalomnak, melyet lebonyolítanak, örülünk, hiszen ez azt jelzi, hogy sokan kezdtek az olvasást, alapfokon. A távlat viszont azt kívánja meg, hogy az olvasás minőségére figyeljünk, és az azt lehetővé tevő könyvtári feltételek megteremtését biztosítsuk. Erre a kis letétek alkalmatlanok. Az igényesebb olvasók, mint hallom, már most felkeresik a központi könyvtárat...

Mi lenne a megoldás? Persze, semmiképpen nem a fiókok felszámolása, még abban az esetben sem teljesen, ha majd a jelenleginél is jóval kedvezőbb helyzetben lesz a központi könyvtár. Kezdő olvasókra mindig kell számitanunk. Talán gondolkozhatnánk azon – és alaposan meg kellene vizsgálnunk –, nem vonhatnánk-e össze több kis letétet, és fejleszthetnénk egyidejűleg több helyen – legalább is gyáregységenként – magasabb szintűre az ellátást. Az ehhez szükséges berendezés- és könyvtáros-igény már ma nem jelentene gondot, igen nehéz viszont a helyiség biztosítása. Néztük már, hol helyezhet-

nénk el megfelelően legalább a nagyobb letéteket; nem találtunk jobb megoldást. Az intenzív műszaki fejlesztésből adódó bővülés, terjeszkedés, az előre nem tervezett rekonstrukciók – mint elsődleges és létkérdés – elszívják a kulturális beruházások elől a lehetőségeket.

Egyébként meg kell, hogy mondjam: a fiókkönyvtárak problémájára – ezen a felvetésen kívül – még elképzelésünk sincs.

5

Az elmondottakon túl milyenek értékeli a könyvtári munka helyzetét a vállalatnál?

Egy szóval annyit mondhatnék fejlődőnek. Amit tehetünk, megtettük. A központi könyvtár helyzetén változtattunk, és ez döntő a további előrelépés szempontjából. Nagy lemaradásokat kellett behoznunk mind az elhelyezés és felszerelés, mind pedig a könyvállomány nagysága, összetétele tekintetében. Nem akarok adatokat sorolni, de illusztrálja az elmondottakat, hogy még 1965-ben is csak 18 000 forint volt a könyvbeszerzési keret, holott mindössze 4000 kötetrel rendelkeztünk. Hét éve, 1967-től vagyok a szakszervezeti bizottság élén. Emlékszem, már az 1968. évi kulturális költségvetés tárgyalásánál felgyeltünk erre a hiányosságra, és a sürgős, nagy léptekben történő fejlesztést tüztük célul, ilyen értelmű határozatot hoztunk. 1970-ben már 70 000 forintot fordítottunk könyvvásárlásra, és 14 000 kötetre növekedett a könyvállomány. Ebben az évben értük el, hogy a 80 000 forintos beszerzési összeggel már biztosított a normákban meghatározott, dolgozónként 8.- forintos keret, noha még több könyvre, még nagyobb választékra van szükség.

Nem állunk rosszul szakképzett könyvtárosok dolgában sem, bár a szülő nők helyettesítését nehéz megoldanunk a könyvtári munka károsodása nélkül. Többszakképzett munkaerőre van szükség a népművelési feladatok ellátására, de a tervezett fejlesztésnek segítséget kell nyújtania könyvtári téren is.

1967-ben, amikor határoztunk a könyvtárról, még nem voltak SZOT normák. Mégis világosan láttuk, hogy a könyv dolgozóink kulturális fejlődésének alapvető eszköze. Ma, amikor fokozott figyelemmel fordulunk a munkásművelődés felé, ennek fontos területként kell tekintenünk az olvasást.

6

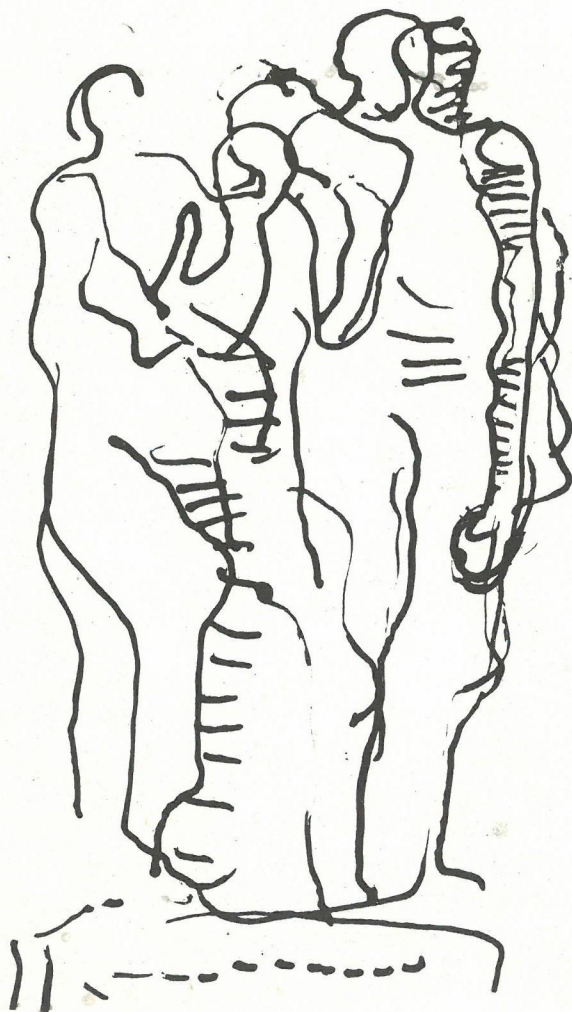
Az MSZMP Központi Bizottsága 1974. március 19–20-i ülésének a közművelődés helyzetéről és fejlesztéséről hozott határozata nyomán bizonyára további jelentős előrelépésre számíthatunk az érintett területeken a VIDEOTONBAN is. Ön szerint milyen változások szükségesek?

A határozat konkrét feldolgozását csak ezután végzi el a párt vb és az SzB, az intézkedési tervek is ekkor készülnek el. Ezért korai lenne részletekbe bocsátkozni. Egy azonban biztos: a határozat gya-

korlati végrehajtása komoly összefogást igényel. Annál is inkább, mert ez a terület, a közművelődés szorult eddig sajnálatosan az utolsó helyre vállalatunknál – noha éppen a gyors fejlődés már előbb említett következményeként. A feladatokat látjuk, most a végrehajtás módját kell kidolgoznunk.

Megkönnyítené a helyzetünket, ha a kiemelt nagyvállalatok, amelyeket a határozat kapcsán nemcsak gazdasági, hanem politikai bázisoknak is kell tekintenünk, a jövőben több támogatást kapnának a dolgozók életszínvonalának emeléséhez. Itt elsősorban nem a fizetési bontásra gondolok, hanem mindazokra a társadalmi, szociális és kulturális juttatásokra, amelyeket ezek a nagyvállalatok nyújtanak. A kizárólag a részesedésből fizetett költségtérítések ugyanis nagyon megterhelik a vállalatokat (óvodáinknak, bölcsődéinknek csak a fenntartása 4 millió forint lesz évenként!), és nem is fedezik a kulturális beruházások terén a szükségleteket. Ha lényeges előrelépést tervezünk – márpedig a társadalmi összefogás igénye is ezt fejezi ki –, könnyebbé kellene biztosítani ehhez a nagyvállalatoknak.

(nl)

IGÉNYESEBB KÖRNYEZETET,
JÓL MEGVÁLASZTOTT PROPAGANDÁT
GYERMEKRÉSZLEGEINKBEN!

Gyakran tapasztalom közművelődési könyvtáraink gyermekrészlegeiben, hogy a lelkes könyvtárosok szinte az ötletességben egymást túllicitálva igyekeznek olvasóiknak mind kedvesebbé, meghittebbé varázsolni hosszabb-rvidebb ött-tartózkodásuk színhelyét. A gyermekkönyvtár a gyermekeké – tükröződjék ez ne csak a berendezés méreteiben, az állomány felállításában és az ehhez igazodó, témacsoportos katalógusban, hanem uralja általánosan a terek belső hangulatát. Erőteljesen jusson érvényre a könyvtár dekorációjában, olvasóihoz szóló felirataiban, sőt, kiadványaiban is.

Jogos, helyes törekvés ez, és régóta elfogadott, igazolt követelmény gyermekrészlegeinkben. Ugy tűnik azonban, hogy aminek indulásakor még egyértelműen örülhettünk – és kezdetben jelentőségénél nagyobb súllyal értékeltünk a részlegek teljesítményében – azt most legalább is szigorúbb vizsgálat alá kell vonnunk. Vajon mi indokolhatja ezt? A színes rajzokkal, játékokkal öltöztetett gyermekkönyvtár túlhajszolt változatai, a mértéktartás hiányának példái még önmagukban jól elválaszthatók e törekvések helyes megnyilatkozásaitól, ezért legfeljebb csak elindíthatták – mint ahogy történt is – e sorok íróját, morfondírozásának útján. Nem ritkák azonban az izlésbeli hiányosságokkal kérkedő, szegényes kivitelű megoldások sem, s végül a legbosszantóbb: az általános gyermekded hangulat meghonosítói éppen az egyik legfontosabbat mellőzik, hagyják figyelmen kívül igyekezetükben: az életkori sajátosságokhoz igazodó, differenciált könyvtári propaganda követelményét. Nem lehet elég a jószándék, a mégannyira szívből jövő ügybuzgalom sem – önmagában.

Hófehérke és a lendkerekes rakéta

A falon – persze nem freskó, nem is pannó, de még csak nem is mozaik – hófehérke és körülötte a hét törpe csaknem méteres alakjai, a könyvvállvány fölött. Odébb Walt Disney-figurák, a híres Donald kacsa és a többiek, a legújabb magyar jóismerősökkel: ott van Mazsola kedves, fintorgó orrával és Manócska, a tévé bábfilmsorozatából. Tévedés ne essék: Hófehérke színes temperával a falra festve, az utóbbiak kisebb-nagyobb méretben triplex-lemezből kivágott, színes akvarellék és krétarajzok. A falra, erősítve vagy a polcon, meg támasztva hátukon egy kartondarabbal, mint az asztali naptárakat szokták. A könyvsorok végén rongybaba, kismackó, szép frizurás, szőke alvóbaba, kisautó, bukfencező repülőgép. A leghangsúlyosabb

helyen, a könyvállványok tetején a nagyobb méretű játékok: hatalmas sárga mackó, fölfújható műanyag-labda, lendkerekes rakéta.

Mi ez? Játékország? Annak szegényes, túlságosan hiányos, noha nem éppen fillérekbe került a beszerzésük. Nincs a kislányoknak babaszoba, pici mosógép, apró seprű porolóval, vagy Märklin építőszekrény, villanyvonat a fiúknak. Akkor hát mi? Könyvtári felszerelés? Nyilvánvaló a játékok elhelyezéséből, hogy nem töltenek be tartalmi, utaló szerepet – nehéz is lenne következetesen végigvinni minden állománycsoporton. Jelzés? Hangulatteremtés? Annak meg sok. Sőt így, esetlegesen összehalmozott együttesük tolakodó és izléstelen. Nemcsak a játékok között keressük hiába az összhangot, de a képi ábrázolások stílusában, festői modorában, léptékében, sőt anyagában sem érvényesül valamiféle egységesség. A zsúfoltság már önmagában fárasztó és az egészséges arányokat veszélyeztetheti, de a különne-mű diszitőelemek sokasága olcsó, alkalmi dekorációnak hat, és ezt nem tűrik meg még a gyermekrészlegek belső terei sem. A gyermek-részleg is könyvtár, noha a gyermekeké, de – ezt hangsúlyozzuk – mégis csak könyvtár! Csak annyi és olyan diszitőelemet, rajzos, képes ábrázolást helyezhetünk el, amennyit ezek a terek – hangulati jellegük deformálódása nélkül – elviselnek, és esztétikai minőség tekintetében is harmónikusan befogadnak.

A diszítés minősége

Szerencsés az a könyvtár, amelynek belső terét az építőművész alkotásával társult képzőművészeti mű disziti; ez az épület szervesen beilleszkedő része, és megadja a tér vagy térrész alaphangulatát. Ki-egészítésére aligha lehet szükség, de ha mégis erre kerülne sor, csak a művész véleményének meghallgatásával, az ő közreműködésével történhet.

Az igényesen kialakított, korszerű könyvtári belső terek esztétikai minőségének, befejezett egységet sugárzó hangulatának már az átlagos izlés számára is parancsoló érvényű a hatása: "tiltakozik" a túldiszítés, sőt egyáltalán a diszítés, fölcifrázás ellen. A modern építészet a belső terekben is érvényre juttatja a nagy síkok, szabad fal-felületek hangsúlyát, amelyek legfeljebb szabályos ritmussal vagy feszített arányokkal tagolt elemként vesznek részt szerkezetet és az anyagot tárgyilagosan érzékeltető kompozíciókban. De már az újonnan kialakított, legegyszerűbb, akár egyhelyiséges könyvtárban is ezek az elvek érvényesülnek, s ezeket a későbbi berendezés és diszítés során nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Csinján kell bánnunk tehát a szabadon maradt felületekkel: ritkán jelentenek olyan ürt, amelyet utólag kell valamivel betöltenünk.

– Rendben van – mondják a kollégák –, igaz ez az új létesítményekre, a már eredetileg művészi falképekkel tervezett könyvtárakra,

De mit tegyen az a gyermekkönyvtáros, akinek rangos művész később sem áll rendelkezésére? Vagyis: ha a fenntartó nem áldozhat ötven – vagy százezret egy kompozícióra? – A válaszunk: semmiképpen se fogjon hozzá, hogy maga elkészítse! A nyilvános könyvtár a közösségé; egy egész település vagy városrész lakossága használja. Falai nem jószándékú amatőröknek fenntartott hely, hogy ott bizonygassák tehetségüket. A könyvtáros alkotókedvének megvannak a társadalom számára inkább hasznot hozó területei. Tudomásul kell vennünk, hogy itt az idő, midőn már nem lehet mindenestül többé. Ugyanez mondható el az alkalmi segítőkről. Több helyi rajztanár kevéssé dicsérhető könyvtárbeli produkciója arra int: bizony meggondolandó még az ilyen "szakmailag képzett" ismerősök felkérése vagy felajánlásaik elfogadása is. Az a jogszabályok között rögzített rendelkezés, amely szerint csak a Képzőművészeti Alap által kijelölt művészeknek adható megbízás és munkáikat zsürizni kell, főként a nyilvánosság elé kerülő alkotások színvonalának garanciája kíván lenni, és csak másodsorban az érdekvédelemé. Közismert, mennyire nehéz számonkérni a minőséget – éppen az ajándékként vagy társadalmi munkaként nyújtott teljesítményekről. Adott esetben mégis meg kell tennünk; az igényesség, a jó ízlés érdekében. Belátható, hogy a kétes értékű "valami" itt aligha lehet több a "semminél". Tehát mellőzzük; nélkülözük inkább, ha nem biztosítható a diszítés szükséges minősége, legálább a korszerű környezettel, berendezéssel harmonizáló színvonala.

Volt idő, amikor dicsértük a könyvtárosok maguk készítette plakátjait, feliratait. A mai modernebb környezet szerencsére egyre kevesebb teret hagy ennek a közlendőjében talán kifogástalan, de kivételében botcsinálta grafikus munkának. Nemcsak a pénzünk lett több, melyből erre is jut már, hanem az igényeink is megnöttek azóta. Persze ma sem készül – nem is készülhet! – minden nyomdában. Ha már a hivatásos grafikus (gyakrabban inkább dekoratőr) produkciói sem mindenben kielégítőek, könyvtárosainknak szélesebb körben kellene élniük legalább a felirat- és plakátkészítést segítő modern eszközökkel, például a Letraset-technikával.

A gyermekrészlegek komolyságáért

– Ne tegyétek játékok barlangjává a gyermekek könyvtárát – hangzott el már mástól, ha nem is ezekkel a szavakkal, a józan intelem. Csak idézhetem újra, és pedig – igen, vállalom a kifejezést – a gyermekrészlegek komolyságáért! Kezdve a belső környezet diszítésétől, a feliratokon át a kiadványokig.

Számüzzük a gyermekrészlegekből a játékokat, a mesefigurás feliratokat? Tüntessük el a különféle propaganda-nyomtatványokról a gyermeki fantáziát megkapó szimbólumokat, hangulatteremtő illusztrációkat, rajzos elemeket? Szó sincs róla! Nem valami féle szigorú, kincstári komolyságot kérek számon részlegeinktől, egyedül a könyv-

tári környezetet és tevékenységet előtű gyermekded világ általános-ságának jogát tagadom. Azt, hogy a könyvtár azonos hangon szóljon hat- és tizen négy éves olvasóihoz. Szóban, könyvtáros és olvasó személyes kapcsolatában ezt sohasem engedhette meg magának; miért nézzük el éppen ott, ahol minden látogatójához "egyszerre beszélhet", vagyis a szabadpolcokon és a szemléltető, az írásos propagandában?

Ami a hat-hétéves gyermeknek még kedves, becézó hang, az a tizenhárom-tizen négy éves serdülőnek lekicsinylő, önérzetét sértő gügyögésnek hat, ezt érezheti benne. Hivatkozhatnék az akcelerációra, a biológiai fejlődés meggyorsulására; a mai nyolcadik osztályosok nemcsak testileg, szellemileg is érettebbek, mint mi voltunk, annak idején. De maradjunk csak az életkori sajátosságoknál. Beszéltem tizenhárom-tizen négy éves langalétákkal, akik azért nem töltenek hosszabb időt a könyvtárban, mert "dedósnak" érzik a környezetet. Zavarja őket, hogy a kicsinyek közé kell leülniük, vagy nem mindig kapnak helyet "nagy asztalnál", de az a hang is, amely a feliratokat jellemzi. Nem kivételek! Mások elmondták, hogy "nem ártana, ha komolyabb lenne a könyvtár", vagy: "a játékok nem méltók a könyvekhez". Elhangzott a következő kijelentés is: "Mire jók ezek? Ugysem játszik velük itt senki. Amikor kisebb voltam, akkor sem ezek érdekeltek, hanem a könyvek." Egy másik vélemény: "Nekem annyi, mintha nem is volnának, mert mindig ugyanazok. De a könyvek! Azok folyton változnak, és ez itt a legérdekesebb."

Nem hiszem, hogy a megkérdezettek jól éreznék magukat valamiféle szigorú, komor környezetben. Nem is ezt kérték számon, csak a környezetnek önmagukhoz mért – és a könyvtárhoz illő – komolyságát.

A differenciálás szükségessége és korlátai

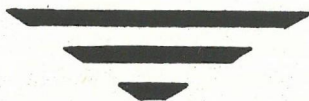
Fejér megye három nagy tanácsi könyvtárának gyermekrészlegébe az 1973-ban beiratkozottak 43,7 %-a az általános iskola alsó, 56,3 %-a pedig a felső tagozatába járt. E könyvtárhasználók 28,7 %-a volt 13-14 éves, és közülük csaknem félezer csak a nyolcadik osztályosok száma. Az olvasók életkor szerinti megoszlása ugyan számottevő különbségeket mutat az egyes könyvtáraknál (pl. a 13-14 évesek aránya a Velinszky László Városi Könyvtárban 33,4 %, a József Attila Városi Könyvtárban 22,7 %), átlaguk mégis arra hívja fel a figyelmet, hogy a hetedik-nyolcadik osztályosok jelentős arányban látogatják könyvtárainkat. Tehát nem lebecsülendő a serdülők száma, akikhez másképp kell szólnunk, mint a náluk sokkal fiatalabb korosztályokhoz!

Nagyobb gyermekrészlegeink állománya általában jól kielégíti a 6-14 évesek gyorsan változó érdeklődését, olvasmányigényeit. A leporéllóktól, verses meséktől a felnőttek irodalmából kiemelt válogatásig, a sokféle kézikönyvig minden szükséges irodalom megtalálható bennük, amely az iskoláskor kezdetétől a serdülőkorig elkíséri a gyerekeket. Eligazodásukat hatékonyan segítheti a katalógusrendszer és

magaaajól feltárt szabadpolc. Az igényes könyvtáros életkor szerint és az egyéni szellemi érettséget, olvasói szintet figyelembe véve foglalkozik a gyerekekkel, ajánl nekik olvasmányokat. Egyes gyermekrészlegek amellet, hogy iskolai osztályonként nyilvántartják olvasóikat, többnyire ismerik érdeklődésüket aszerint is, hogy a könyvtár mely kisklubjához, esetleg szakköréhez tartoznak. A könyvkölcsönzésen kívül tehát a rendezvényekre való mozgósításban is érvényesül az érdeklődés és az életkor szerinti differenciálás; ezt megszoktuk, régóta természetesnek tartjuk. Nem így a környezet kialakításában, a díszítésben és a kiadványokban! Vajon miért?

A legtöbb könyvtár külön gyermekszarkot rendez be a legkisebbek olvasmányaiából. Eddig szoktunk elmenni, ez általában mindenütt megvalósítható. Azt hiszem, baj van az elnevezéssel, mert voltaképpen csak ezt volna szabad gyermekrészlegnek minősítenünk, míg a nagyobbakét mondhatnók inkább ifjúsági könyvtárnak. A további szükséges differenciálás határvonalát valahol az alsó- és felsőtagozat között vagy még feljebb lehetne megvonnunk, és a jelenleginél önállóbb ellátást biztosítanunk a 12-14 éveseknek. Külön helyiségben? Nem, csupán a kicsinyekétől elkülönülő övezetben, hogy ezt az állományrészt se zárjuk el hermetikusan a fejlettebb, fiatalabb olvasóktól. Ez - érthetően - nem csekély állománybeli átfedést tételez fel és helyigényes, ám ahol mód van rá, érdemes lenne rajta gondolkozni. (A valódi ifjúsági könyvtáron is, amelyről itt most nem eshet szó!) E térbeli megosztással, az olvasók útjainak és helybenolvasásuk elkülönítésével együtt - másodsorban - természetsszerűen oldódhat meg a környezet megfelelő hangulatának problémája is. (Persze, egyébként sem feltétlenül szükséges mackót vagy babát ültetni a Filozófiai Kislexikon mellé; anélkül is leveszi a polcra, akinek szüksége van rá!)

A legkedvezőbbnek kínákozó megoldás tehát tér- és költségigényes; ime, a gondolkozó jószándéknak legmakacsabbul ellenálló korlátok. Szerencsére, nem itt kell kezdenünk azonban a hibák, a hiányosságok felszámolását! Sokszor csak a kényelem és az "eddig jó volt - ezután ne lenne jó?" szemlélet az előrelépés egyetlen akadálya. Pedig ahol adottak a lehetőségek, érdemes lenne több kritikai figyelmet fordítanunk gyermekrészlegeinkben a környezet és a propaganda minőségére. Ügyeljünk rá, hogy igényesen, jó izléssel és az eszközök helyes megválasztásával dolgozzunk.

TÜNÖDÉSEK EGY FALUSI KÖNYVTÁR
TÖRZSLAPJAINAK BÖNGÉSZÉSE KÖZBEN

Régóta irogatok a falusi könyvtárak problémáiról. Arról is irtam, hogy Abán az 1971. évből miért nem iratkozott be a következő évben 90 olvasó (Falusi olvasók között, = Könyvtáros, 22. évf. 1972. 11. sz. 677–679. l.). Azt hiszem, ez többé-kevésbé minden könyvtáros nehéz problémája, mely évente fölmerül újra. De részemre nem kevésbé izgató kérdés, hogy a fiókkönyvtárak nélküli belterület 3500 főnyi lakosából a november végéig beiratkozott 480 olvasó mit olvas. Értékes és színes csak úgy lesz erre a felelet, ha a könyvtáros átböngészi a beiratkozáskor kitöltött személyi lapokat: kinél milyenféle könyvek vannak kikölcsönözve, hány olvasónál nincsen könyv, és végül mely műveknek nincs – vagy igen alacsony – a forgalma.

Mielőtt bogoznám ezt a falusi viszonyokat jellemző, rendkívül érdekes, tanulságos – és kissé talán lehangelő eredményre is vezető – kérdést, hadd ejtsek pár szót a könyvbeszerzési ajánlatról, a falusi könyvtáraknak az A-val jelzett "törzsanyagáról". Elismerem, hogy szakértelemmel kiválasztott könyvek sokasága ez, de ha a községi könyvtáros színteszáz százalékig nem ismeri olvasóinak szellemi igényét, e szakzerű ajánlás megvásárlása esetén bizony sok elfekvő, "holt" anyagot kénytelen raktározni, amúgy is zsúfolt könyvespolcain. Igaz, hogy erre szűkebb lehetőséget adnak az 1968 óta csökkentett könyvbeszerzési összegek. Annál inkább összhangban kell lennie a könyvek rendelésének az adott olvasók igényével, még akkor is, ha ez gyakran a törzsanyag rovására történne. Mert mindenek előtt az a leglényegesebb, hogy az olvasók olvassanak, és pedig azt, ami számukra a legmegfelelőbb. Értem ezen természetesen a pillanatnyi igényeken túlmutató szükséglet aranyfedezetét is, amely nélkül aligha gondolhatnánk könyvtárhasználóink fejlődésére. Mégis, mindig az adott helyzet a mérvadó, vagyis az alap a kiinduláshoz.

Már hogyne lenne az! Csak egyetlen adat: éppen kétszer annyi a községben a tévékészülékek száma, mint ahány a beiratkozott olvasó. Rádió – olykor nem is egy – minden házban. Csoda, hogy ennyien is olvasnak! – gondolhatnánk. Hiszen falun vagyunk, ahol a nivósabb értékű könyvek olvasását megkövetelő igénynek még elég csekély az alapja a felnőttek körében. Az egyenlő arányban beiratkozott középiskolások és szakmunkás tanulók által elvitt könyvek már magasabb szintről tanúskodnak, de az utóbbiaknál ez főleg a kötelező olvasmányokra szorítkozik. Az értelmiségiek közül csak néhányan keresik fel a könyvtárt, s bizony, ők sem a színvonalas irodalom kedvelői. A 26 pedagógus közül csak egyetlen egy könyvtári olvasó, s az is éppen a legjobban elfoglaltnak mondható igazgató. A tanács dolgozói nem látogatják a könyvtárt, a tévesz előljárói közül két fiatal agronómus. So-

kat beszélünk arról, hogy a tömegkommunikációs eszközök — a televízió is — hatásukban mindinkább segítőivé válnak az ismeretszerzés bázisát jelentő olvasásnak. Hozzá kell tennünk: sajnos, még nem eléggé érzékelhetően.

Viszont nagyon vigasztalónak érzem azt, hogy a 410 általános iskolai tanuló közül 198 beiratkozott könyvtári olvasó. (Pedig több mint 800 kötetes és jól működik az iskolai ifjúsági könyvtár.) Szinte meglepő, hogy a tanulók majdnem fele alsótagozatú, ilyen magas számú ifjúsági olvasótábora még nem volt községi könyvtárunknak. Egyik oka ennek, hogy több fiatal tanítónő érkezett, s ők szorgalmazzák a könyvtárlátogatást. Bizonyos, hogy ezek az ifjú olvasók alkotják majd a jövő felnőtt olvasóinak derékhadát. Szerencsére, régen túl vagyunk azon a merev, helytelen állásponton, hogy lekicsinyeljük a kicsinyek olvasótáborát. Tudjuk: mindent az alapon kell kezdeni.

Csattanó bizonyosságot ad erre a következő adat: a 15–19 éves olvasók száma 111. Ők vajon nem általános iskolás korukban kedvelték meg az olvasás nemes élvezetét? Ha e számhoz hozzáadjuk a 198 általános iskolás és a 20–24 éves olvasók számát, 341-et kapunk. Így az egyéb életkorú olvasó már csak 150. Tehát — s ez a legdöntőbb! — túlnyomó részben az ifjúság olvas. Tudom, hogy a vásárnap délelőtti nyitvatartás ellen majdnem mindegyik könyvtáros kelő érvekkel tiltakozik. (Cikkeztem róla a Könyvtáros 1970. márciusi számában.) Tízennyolc éve lesz, hogy vásárnap délelőtt is kölcsönzők. E napon az olvasók zöme 14 éven aluli, akiket szülei az esti órákban nem szívesen engednek a tőlük esetleg messze fekvő könyvtárba. A váltott rendszerű tanítás délutánosai ezért hétköznap nem igen jutnak könyvhöz. Gyakran megtörténik, hogy a vásárnapi látogatók száma jóval felülmúlja a hétköznap estét.

De ne sikkadjunk el a negatívumok felett sem. Kezdem azza, hogy a beiratkozott olvasók száma nem azonos azokéival, akik rendszeresen olvasnak is. Amikor a beirtak száma elérte a 480-at, akkor éppen 150 olvasónál nem volt kint egy kötet sem! Nem döböntett meg ez a magas szám; évente hasonló adatok, sajnos, több könyvtárban előfordulnak. Ugyancsak nem csodálkozom azon sem, hogy a tavalyi olvasók közül 120-an nem iratkoztak be újra ez évben. Mégis, már novemberben több volt az olvasók száma, mint az előző esztendő végén. Különlegesen — legalább is azt hiszem — falusi viszonylatok ezek, s talán elszomorító is, ha a könyvtáros ilyenféle számadást készít, s nem gondolkozik el a továbbiakon: mit kellene és mit lehetne tennie? Felvetődik ebben a falusi környezet sajátossága, a távoli munkahelyre járás, a műveltség, a család, az iskola nevelési problémája és sok más tényező még. Ha tud valamit tenni, csak ezek figyelembe vételével teheti.

Sok ez a 150 üres személyi lap, így könyvkártya nélkül! Olvasóimat ismerve mégis azt kell mondanom, hogy legtöbbjük "menthető". Elköltözött, bevonult, házasságot kötött, nehezebb munkahelyre került, beteg lett, új munkahelyén könyvtári olvasó, megsértődött, hogy hátralekös lévén felszólítást kapott, és így tovább. Az általános iskolásoknál leggyakoribb eset a szülő megtiltja az olvasást, nehogy az a tanulás rovására menjen. Van tehát magyarázat.

Az elmondottak szerint a 480 olvasóból 330 olvas, Ők sem mindnyájan rendszeresen. Bizonyítja ezt az, hogy az utolsó negyedévi, könyvvel hátralékos olvasók száma 90, közülük 14 éven aluli 40. Ez utóbbiak felszólítása nem okoz gondot, hiszen csak végig kell járnom az osztályokat, beszélnem a nevelőkkel, s pár héten belül megtörténnek a könyvcserék. De az idősebb olvasókat már nehezebb új kölcsönzésre bírni, s bizony, még a második, szokásos nyomtatvány elküldése után is probléma a könyvek visszahozatala. Türelmesnek kell lennünk velük szemben, hiszen a 14 éven felüli diákok valamennyien, a dolgozók többségükben a városba járnak, különböző munkahelyekre.

Természetes, hogy az alsótagozatú általános iskolások a meseféléket olvassák, ami aztán túlságosan meg is látszik ezeken a könyveken. A szülők nem intik őket a könyvek tisztántartására. Ezek közül kell a legtöbbet törölni, s rendelni helyettük újakat. A felsőtagozatúak legkedveltebb olvasmányai az úgynevezett "indiános" könyvek, Cooper, May, Reid, Stevenson, Majd Fekete István, Gergely Márta, Dékány András, Rónaszegi András művei és minden más "kalandos" könyv. Meglepő, hogy ők több verset olvasnak, mint a többi összes olvasó.

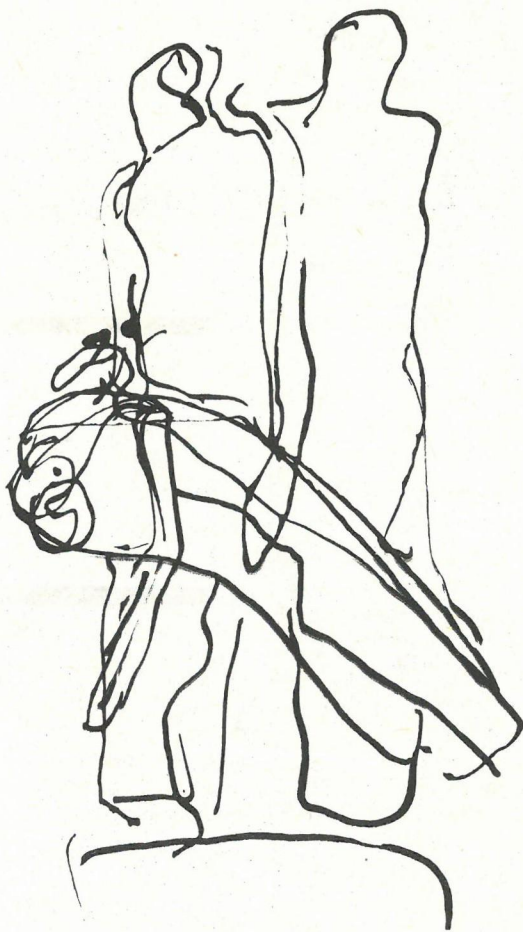
A 15-19 évesek olvasnak legtöbben, s táguló érdeklődésük sok írói ölel magába: Verne, Rejtő, Molnár Gábor, Ignác Rózsa, Scott, Dumas, Galambos Lajos, Hegedüs Géza, Jókai, Victor Hugo, Thury Zsuzsa, Petőfi, Váci, Simon István. Ők olvassák a legtöbb útleírást. A 20-29 éveseknél Szilvási Lajos vezet, majd Berkesi, Moravia, Fehér Klára, London, Bronte, Cusack, Hemingway. A 30 és 49 év közöttiek sokat olvasnak Németh László, Kovai, Tatay, Bóka, Sánta, Kosztolányi, Móricz, Hunyady József könyveiből, kedvelik a történelmi regényeket. Az 50-59 éves korosztály olvassa főleg a magyar, kevésbé a külföldi klasszikusokat. Hozzájuk csatlakoznak a 60 éven túliak Gárdonyi, Móra, Mikszáth, Szabó Pál, Tamási Áron, Timár Máté, Sásdi, Balzac, Kovai, Green, Áprily könyveivel. Természetes, hogy az egyes korcsoportok nem csupán a felsorolt írók műveit olvassák, hiszen a legfiatalabbak kivételével mindnyájuknál népszerű Jókai, Verne, Szilvási és még több író. Általában a magyar írókat jobban kedvelik a külföldieknél. Sok, évek óta kiadott, kevésbé ismert külföldi író könyvét senki nem olvasná. Ezen kizárólag csak a könyvtáros ajánlása segít. — Elgondolkodtató, hogy Veres Péter könyveit soha nem keresik. Talán azért, mert az a paraszti réteg, mely élvezné Veres műveit, távol marad a könyvtártól.

Mezőgazdasági vonatkozású könyv jelenleg kilenc olvasónál van, műszaki csak ötnél, egészségügyi senkinél; földrajzit — az útleírásokon kívül — alig, közismereti könyvet elvétve visz ki valaki, politikait szinte senki. Hernádi Irjuk, mondjuk helyesen című könyve három hónapig hevert az új könyvek között, senki nem volt rá kíváncsi. Sok lexikonunk van, amelyet akár éven át senki ki nem nyit. S még mennyi értékes könyvről el lehet ezt mondani! S miért? Mert falun élünk? A falusi és városi ember szellemi igényének különbözősége ennyire megmutatkozna a színvonalasabb könyvek iránti érdeklődésben?

Nemcsak itt látom a különbséget, hanem a falun élő ember életformájában, mely még mindig kevesebb időt enged a művelődésre, a pa-

raszti életmegváltozása ellenére is. Bizonyítja ezt a községi könyvtárak nyári és téli könyvforgalma között fennálló, még mindig szembe-
tűnő különbség. De van egy másik ok is. Az anyagiak gyűjtése mel-
lett érzékelhető az urbanizációs jelenségekkel járó igényszintemelke-
dés hatása. Régebben az emberek a sivár, rosszul fűtött könyvtárba
is elmentek olvasnivalóért. Ma már aligha lehet mindegy, mennyire
otthonos, kényelmes, sőt pazar berendezésű a könyvtárhelyiség,
vagyis egyáltalán vonzó környezet-e az oda belépőnek. Ami biztató:
az, hogy jelenlegi zsúfolt viszonyaink átmenetiek, és könyvtárunk
leendő tágas otthona az új művelődési házban gondjainak ezt a ré-
szét csakugyan leveszi majd a könyvtáros válláról.

De nem veszi le a lényegét, amit az új környezetben is fokozottan
szem előtt kell tartania: az olvasói igények és a könyvtár nyújtotta
lehetőségek okos szembesítését, az olvasókkal való személyes fog-
lakozása, ajánlásai során. Fejlődésükért – úgy érzem – akkor is
meg kell tennie minden tőle telhetőt, ha energiáinak és a feladat nagy-
ságának "egyenlőtlen küzdelme" olykor kilátástalannak tűnik.

Az MSZMP Fejér megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságának könyvtára 1957-ben alakult, a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem létrehozásával egyidőben. Állománya a volt Pártotatók Házának könyveiből, a megyei pártbizottság házikönyvtárából, valamint az MDP Központi Könyvtárának ajándék-könyveiből és az időközben vásárolt könyvekből tevődött össze.

Kezdetben az MSZMP Fejér megyei Bizottságának épületében (Dózsa György tér 10.) működött a könyvtár, egy 49,1 és egy 33,5 m² alapterületű helyiségben. A könyvek elhelyezése itt 154,5 fm polcon történt. Az állomány akkoriban mintegy 8000 kötet volt, ugyanakkor 10-11 féle sajtótermék is járt, több példányban. A könyvtárosi teendőket 1957-től 1971-ig – társadalmi munkában és tiszteletdíjasként – különböző aktívák végezték, akik gyakorlat és szakképzettség híján, de egyéb elfoglaltságuk miatt is csak a legszükségesebb, halaszthatatlan feladatokat: főként a leltározást és a kölcsönzést látták el.

A könyvtár – jellegét tekintve – iskolai, pártiskolai könyvtár. A marxizmus-leninizmus különböző ágainak, a bel- és külpolitika, a hazai és nemzetközi munkásmozgalom, a pártélet és a szocializmus építése kérdéseinek különböző szintű oktatását hivatott szolgálni alakulásától napjainkig, és a jövőben is a megye politikai, gazdasági, állami és kulturális területen dolgozó kádereinek képzéséhez és továbbképzéséhez kíván hozzájárulni. Ez nagy és egyre nagyobb jelentőségű feladat, hiszen mindinkább előtérbe került a fokozódó igények magasabb szinten való kielégítése. Az esti egyetem és különböző szakosítói; a speciális továbbképző kollégiumok, az egyéves és öthó-

könyvtárról könyvtárra

AZ MSZMP

FEJÉR MEGYEI BIZOTTSÁGA
OKTATÁSI IGAZGATÓSÁGÁNAK
KÖNYVTÁRA

napos pártiskolák; az egyéb, különböző jellegű, rövidebb és hosszabb tanfolyamok új helyzetet teremtettek a pártoktatásban. Ezek vetették fel továbbfejlesztésének szükségességét, mely magasabb követelményeket támaszt a pártoktatási intézménnyel és könyvtárával szemben is. Ezért került sor az MSZMP Fejér megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságának létrehozására.

Az intézmény – és könyvtára – 1971. szeptember 1-én új, mo-

dern épületben (Szabadságharcos út 59.), kedvező körülmények között kezdte meg működését. A könyvtár három földszinti helyiségből áll; belső terei tágasak, világosak, és esztétikailag is igényes kiképzésűek. Az összes alapterület 210 m^2 . Ebből a szabadpolcos kölcsönző 132 m^2 , a könyvek 972 fm polcon vannak elhelyezve. Az olvasóteremben (30 m^2) 20 személynek van lehetősége helybenolvasásra. A közöttük lévő irodahelyiség (18 m^2)

Az új épület, földszintjén a könyvtárral. (Foto: Kabáczy Szilárd)

a könyvtár ellenőrzési pontja; itt történik a kölcsönzés lebonyolítása, és itt található a kézikönyvtári állomány.

Az új épületbe való átköltözés után már függetlenített könyvtáros – Szabó Józsefné – látta el a teendőket. A gyűjtemény korábbi állapota és az átköltöztetés szakszerűtlensége, továbbá a pontos nyilvántartás és szakrend hiánya miatt a könyvtár csak nehezen volt áttekinthető. A könyvek átszállítása után a szakcsoportok és a raktári rend kialakítása jelentette az első, a legfontosabb tennivalót. Közben, a forgalmazás és a legsürgősebb igényeket kielégítő szerzeményezés mellett, megkezdődhetett az állomány át-leltározása is. Jelentős segítséget, elvi és gyakorlati útmutatást nyújtott ehhez a Megyei Könyvtár.

Szabó Józsefné 1972. decemberi – hosszabb időre történt – távozása miatt újabb könyvtárvezető változásra került sor. Egy ideig tiszteletdíjas kisegítő, majd 1973. január 15-től Hegyesi Józsefné könyvtáros főfoglalkozásban helyettesítette.

Hosszabb megszakítás után folytatódott az át-leltározás. Feladatunk volt az újra leltározandó könyvek feldolgozása: szakozása, sarkozása, újrabélyegzése, kölcsönző-, illetve katalóguskartonok készítése. Ebben az időszakban 9582 könyvet leltároztunk át, és 38 300 kartont töltöttünk ki, a folyamatos kölcsönzés és szerzeményezés mellett. Mivel a könyvtárnak addig nem volt csoportos leltárkönyve, az át-leltározás után az is elkészült. E munkák a jelenlegi könyvtárvezető – e sorok írója – irányításával és tiszteletdíjas munkatársainak, valamint a gyors- és gépiró iskola két gya-

korló növendékének segítségével fejeződtek be 1974. március 31-én. Köszönet és elismerés illeti mindazokat, akik közreműködtek, a leltározás kezdetétől a befejezésig.

1974. március 31-én 24 951 kötet könyv volt az Oktatási Igazgatóság könyvtárának teljes állománya. Ebből 19 028 kötet társadalomtudományi és politikai irodalom, 1790 kötet egyéb ismeretterjesztő és szakirodalom, 1854 kötet szépirodalmi és ifjúsági mű, 2279 kötet pedig tankönyv. Az előző évekhez képest jelentősen emelkedett a sajtótermékek száma. Jelenleg 67 féle kurrens periodika jár, összesen 210 példányban; ebből 3 külföldi. Ezeket évenként rendszeresen kötetjük. 1957-ben mindössze három féle, 1973-ban viszont már 15 folyóiratot kötetünk be,

A könyvtár mai katalógusrendszere az újra-leltározás folyamán alakult ki. Jelenleg raktári cédula-nyilvántartás és olvasói betűrendes katalógus tárja fel a könyvtár feldolgozott állományát. Külön betűrendes katalógusból informálódhatnak az érdeklődők a különböző előadói anyagokról és jegyzetekről.

Az olvasókat a könyvtár a meghonosodott formákban segíti eligazkodni: általános szóbeli tájékoztatással, információ-adással és adatszolgáltatással.

Az Oktatási Igazgatóság könyvtárának fő feladata a hallgatók tananyaggal és kötelező irodalommal való ellátása. Ezért nagy figyelmet igényel a könyvszerzeményezés, amely a tanszékek közreműködésével történik. A Kosuth Könyvkiadón és a Könyvértékesítő Vállalaton kívül még több hely szerepel a beszerzés forrásai között. A könyvtárfejlesztésre

vonatkozóan 1966-tól állnak adatok rendelkezésünkre. Évenként mintegy 40 000 forint értékben vásároltunk könyvet, tankönyvet és brosúrát. Általában 1100 darabot lehet gyarapodásnak tekinteni. A megvásárolt könyvek nagyobb mennyiségben a Kosuth Könyvkiadótól származtak, kisebb mennyiségben a Könyvtáréllától. A könyvek legnagyobb része így eredetileg könyvtári szerelés nélkül érkezett be.

Az elmúlt évben összesen 2280 könyvvel, brosúrával és tankönyvvel gyarapodott az állomány, mintegy 100 000 forint értékben. Felsőbb szerveink — látva a könyvtárfejlesztés fontosságát és a fokozottabb igényeknek a gyakorlat által megkövetelt, magas színvonalon való kielégítését —, mind több támogatást nyújtanak a továbbfejlesztéshez. Az átleltározás után, a csoportos leltárkönyv által mutatott arányok alapján, terszerűen alakítjuk gyűjteményünket, a szükségletnek megfelelő irányban. A korábbi állománygyarapítás hézagainak ismeretében, az egyes hiányzó művek (bibliográfiák, lexikonok, enciklopédiák, kézikönyvtári könyvek stb.) pótlása a szükséges kiegészítésekkel most vált lehetségessé. Fenntartó szervünk, a Fejér megyei pártbizottság figyelme az anyagi és tárgyi feltételek biztosításában jut kifejezésre. Ezt mutatja az a tény is, hogy az 1974. évi költségvetésben 150 000 forintot kaptunk könyvbeszerzésre. Folyamatban van, és ez évben befejeződik az olvasószoba rendeltetészerű használatának kialakítása, megfelelő berendezése.

A könyvtár 1974. első negyedévi statisztikája alapján regisztrált 265 olvasó — többségében az intézet különböző tanfolyamainak

hallgatója — 1732 látogatás alkalmával összesen 3946 kötet könyvet kölcsönzött. Ezek jelentős része a tanulmányokkal összefüggő irodalom. Az olvasótermi látogatók száma 953 volt. Ezeket az adatokat (a látogatottságot és a kölcsönzött kötetek számát) természetesen aligha vethetjük össze más jellegű könyvtárak statisztikai adataival, mivel egy részük kötelező jellegű kölcsönzés és irodalom. — Könyvtárközi kölcsönzést leginkább a megyei, illetve a városi könyvtárral bonyolítunk le; eddig 16 kapott és 32 adott könyv szerepelt a forgalmunkban. De szándékunk más könyvtárakkal is a jó kapcsolat, az együttműködés kialakítása, hogy a könyvtárközi kölcsönzés által is hozzájáruljunk az egész megye olvasóinak, tanulóinak politikai művelődéséhez, ismeretei gyarapodásához.

A könyvtár nyitvatartási ideje heti 41 óra. Hétfőn 8–12 óráig és 13–17.30 óráig; kedden, szerdán, csütörtökön, 8–12 óráig és 13–16.30 óráig; pénteken 8–12 óráig és 13–15.00 óráig; szombaton 8–12 óráig van kölcsönzés.

A könyvtár helyzetében, feladatai ellátásában az elmúlt néhány év során jelentős előrelépés történt. Kialakultak a megfelelő személyi, tárgyi feltételek, amelyek a könyvtár rendszeres, folyamatos, terszerű fejlődését és egyenletes munkáját biztosítják. Megteremtődött annak a lehetősége, hogy a pártoktatás közvetlen segítése mellett, fokozottabban tudjunk hozzájárulni dolgozóink, megyénk lakossága tudatának formálásához, politikánk előmozdításához, a szocializmus építésével összefüggő kérdések tanulmányozása iránti növekvő érdeklődés magasabb színvonalú kielégítéséhez.

ezt láttuk

ÚJ PETŐFI-EMLEKKÖNYVTÁRAK FEJÉR MEGYÉBEN

Avatás Cecén és Mezőszilasán

A Bicske-újtelepi fiókkönyvtár megnyitása után, kissé megkésve az év tavaszán került sor az emlékkönyvtár akcióba benevezett másik két község, Ceca és Mezőszilas kibővített és felújított könyvtárhelyiségeinek ünnepélyes átadására.

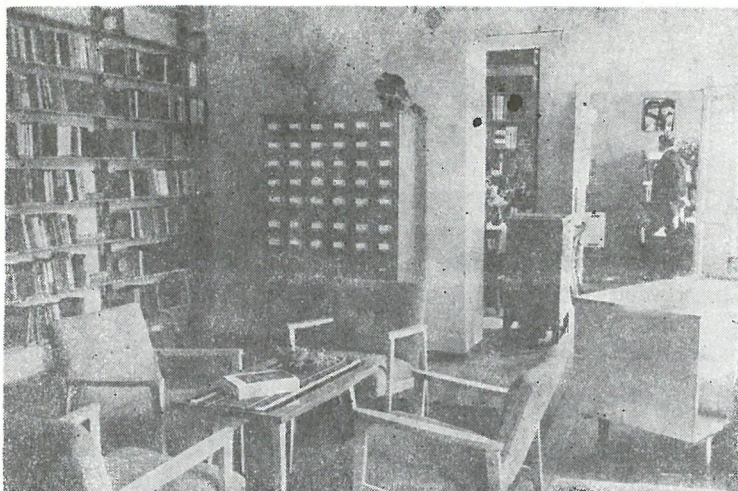
Cecén április 4-én, délelőtt 9 órakor, a felszabadulási ünnepség részeként avatta fel a könyvtárat Horváth László tanácselnök.

Az ünnepi aktust megelőzően nagyszabású és színvonalas kulturális műsor köszöntötte az évfordulót, a művelődési otthon nagytermében összegyűlt ceceieket és a meghívott vendégeket: Móricz Virág író, Barcs Oszkárét, az MSZMP Fejér megyei Bizottsága művelődésügyi osztályának munkatársát, dr. Csongor Endrénét, a Megyei Könyvtár igazgatóját, Escher Ilonát, a Megyei Tanács művelődésügyi osztályának csoportvezetőjét, Farkas Józsefet, a sárbogárdi Járási Hivatal népművelési felügyelőjét és Imre Lászlót, a Madarász József Nagyközségi-Járási Könyvtár igazgatóját. A műsor kedves színtöltője volt Móricz Zsigmond Himes-utólcímű novellájának dramatizált változata, melyet az alapi általános iskola ezüst érmet nyert irodalmi színpada mutatott be, és meglepő felkészültségről tanúskodott a helyi, ugyancsak ezüst érmes úttö-

rő fúvószenekar produkciója. Kimagasló művészi élményt nyújtott a cecei Petőfi Sándor Uttörőcsapat irodalmi színpadának chilei összeállítása, amely komponáltságában és előadásának színvonalában egyaránt a műsor csúcsát jelentette.

Ünnepi beszédében Horváth László tanácselnök kiemelte, hogy felszabadulásunk évfordulóján a község gazdagodásáról számol be évről-évre, és ez már hagyomány. Az idei új létesítmény: a könyvtár. Köszönetet mondott mindazoknak, akik kezdeményezték, anyagiakkal és társadalmi munkával is segítettek az intézmény korszerűsítését, bővítését. Kegyelettel emlékezett Csukly Alajosra, aki személyes közreműködésével elsőként járult az elképzelés határozattá éréséhez, majd megvalósulásához. Elmondotta, hogy az előzőnél több mint kétszer nagyobb alapterületű könyvtár kialakításának költsége mintegy 113 000 forint volt; a berendezésre a Megyei Tanácstól kaptak 10 000, a könyvvállomány kiegészítésére a Művelődésügyi Minisztériumtól 20 000 forintot. Felszólította a község lakosságát, hogy látogassa a könyvtárat, éljen a kibővült lehetőségekkel.

A nemzeti-színű szalagot Móricz Virág író vágta el a könyvtár bejárata előtt, és keresetlen, meleg szavakkal méltatta a boldog

A cecéi Petőfi-Emlékkönyvtár felnőtt-könyv-
kiválasztó övezete, háttérben a gyermekrés-
leg bejáratával

A Petőfi-Emlékkönyvtár két egybenyló he-
lyisége Mezőszilason

és felhívta a megjelenteket: tekintsék meg az újjávarázsolt, megnagyobbodott, szép intézményt...

Mezőszilason, Németh László egykori házának homlokzatán ott a frissen festett tábla: Petőfi Emlékkönyvtár. És ami nincs kiírva: ifjúsági klub, úttörő sakköri helyiségek is nyitnak a hosszan elnyúló, L alakú épületben.

A félezer könyvtári olvasóközül sokan megjelentek azon az emlékeztetéses, május elsejei ünnepségen, amelyen Tulok Ferenc községi tanácselnök átadta a lakosságnak a szellemi kultúra új otthonát. Tömeg vette körül a házat, amikor az esőtől terhes, alacsony ég alatt felröppentek Kölcsey Paraneisisének szép szavai, majd Móricz magyarázata a jó könyvről, az írói alkotás valóságtartalmáról – mindez fiataloktól, gyönyörűen, a megértés igazával. Az emelkedettségből a vasos realitásba szólitott vissza a sárbogárdi gimnázium irodalmi színpadának avatott, szabadtéri előadása: A helység kalapácsát elevenítették meg, vérbő komédiázással. Műsorválasztásuk nem volt véletlen. Kevesen tudják, hogy Petőfi 1841. júniusában megfordult a

pillanatot jelentőségét. Ezután Palencsár Irént, a könyvtárost köszöntötték, aki másfél évtizede szolgálja az olvasás ügyét Cecén; s ez máris jelentős része a községben meggyökeresedett eleven kulturális életnek, a hagyományok folytatásának. Palencsár Irén átvette a könyvtár kulcsát,

községben mint vándorszínész, és az egykori Kirisits-féle vendégfogadó udvarán rendezett előadásra toborozta a kis település – akkor még Szilasbálys – lakosságát. – Az ő forradalmi, szabadságharcos eszméit tartsa elevenen ez az új könyvtár – mondta beszédében a tanácselnök –, és szolgálja községünk szellemi felemelkedését valamennyi új érték terjesztésével, méltóan irodalmi hagyományainkhoz!

A könyvtárat – noha megkészték a kivitelezéssel – példás társadalmi összefogás teremtette meg. Németh László személyes hozzájárulásán kívül a Mezőföld Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, a Művelődésügyi Minisztérium, a megye, a járás támogatása és a helybeliek sok-sok önkéntes, kétkézi munkája segítette a tanácsot, hogy tervét valóra váltsa. Három helyiségben, a korábbinál jóval nagyobb, nyolcvanöt négyzetmé-

ter alapterületen talált itt új otthonra az 5600 kötetes könyvtárlomány, és az új berendezés lehetővé teszi a kényelmes helybenolvasást is.

Volt, akit a régi ismeretség, volt, akit kíváncsisága hozott el, hogy találkozzék az eseményre "hazalátogató" íróval, vagy legalább láthassa őt. Akit a korosabb szilasiak is tisztelettel csak úgy emlegetnek, átvéve egymástól a szót: "Laci bácsi". Nem várták hiába. Több mint háromszázan voltak részesei a boldog pillanatnak, amikor Németh László elvágta a nemzetiszínű szalagot a könyvtár bejáratánál. Éa szebb ajándékot aligha kaphatott volna a község tőle, akihez külön szálak is fűzik: mint személyes emléket a házzal és – ami ennél is fontosabb – a könyvtár olvasóinak dedikált életmű-sorozatát..

–ilá–

CSÁKBERÉNY TISZTELETADÁSA KÖLTŐ FIÁNAK

"Gereblyés László (Csákberény, 1904–): költő, műfordító, iskoláit Székesfehérvárott végezte, érettségi után Budapestre került banktisztviselőnek. 1923-tól kezdve jelentek meg írásai a fővárosi lapokban és folyóiratokban. 1924-ben tagja lett az illegális Kommunista Pártnak s azóta részt vesz a párt küzdelmeiben. 1930 táján szerkesztője lett a Forrás c. baloldali irodalmi folyóiratnak, továbbá az Építők Könyvtára c. könyvsorozatnak. Rendszeres munkatársa a 100 %, a kolozsvári Korunk, a csehszlovákiai Ut, a Társadalmi Szemle c. lapoknak.

1932-ben a politikai rendőrség elbocsátja állásából. Ismételten letartóztatják, rendőri felügyelet alá helyezik. Textilgyári munkásként dolgozik, 1938 elején Párizsba megy, s bekapcsolódik a kommunista emigráció tevékenységébe." – Ezekkel a mondatokkal kezdődik az 1963-ban megjelent Magyar Irodalmi Lexikon szócikke. Akkor még csak a születési évét tudtuk, a másik évszám helye; a zárójelen belül, üresen maradt..

1974. április 28-án, délután 4 óra előtt néhány perccel tarka tömeg hullámszik Csákberényben, a Gereblyés László Művelődés-

Ház előtt: idevalósiak, a költő iskolatársai, tisztelői, de sokan jöttek a megyeszékhelyről, a járásból és az Írószövetség külön autóbusszával, Budapestről. Lehetnek talán háromszázan is. A megjelentek között ott a költő özvegye, író- és költő-barátok, tisztelők veszik körül, Himnusszal kezdődik az ünnepség: Gereblyés László emléktáblájának avatása. A Művelődési Ház homlokzatán még lepel borítja Olcsai-Kiss Zoltán szobrászművész alkotását, a gondolkodó költőt ábrázoló rézdomborítást, de tudjuk, már rajta a másik dátum is: 1969.

Hujber Antal községi tanácselnök köszöntője után Illés László irodalomtörténész, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója méltatta

Gereblyés László életművének emberi-művészi értékeit, kapcsolatait, helyét az irodalmi folyamatban és szellemének továbbélését a kortársi költészet alkotásaiban. Dr. Csongor Endréné, a Megyei Könyvtár igazgatója a falujából nagy útra indult, fiatal Gereblyést állította a hallgatóság elé, és szűkebb szülőföldjéhez való kötődéséről szólt, lírai emlékezésében. Az emléktáblát Szücs Anna KISZ titkár leplezte le, majd koszorút helyezett el Hujber Antal tanácselnök, Dr. Csongor Endréné könyvtárigazgató és Kovács Erzsébet, a Gereblyés László Művelődési Ház igazgatója. Ezután három vers következett a költőtől: Vallomás a hazának, Csönd, Halhatatlanság – Gyórfy László

színművész előadásában. Befejezésül Gereblyés László özvegye helyezte el a kegyelet virágait az emléktáblán.

Az ünnepség a Művelődési Ház nagytermében folytatódott, ahol a csákerényi KISZ fiatalok Irodalmi Körének és az általános iskola versmondóinak műsoros összeállítására hangzott el, zsúfolt né-

zőtér előtt. A közönség megtekintette a nagyteremben elhelyezett emlékkiállítás is.

Gereblyés László 1974. április 28-án tett volna hetven éves. Ebből az alkalomból állította az emléktáblát a község, hogy hires fia emléke előtt tisztelegjen. És nem csak hivatalból: a költő elevenen él az emberek szívében.

— yil —

A TÁRSADALMI MUNKÁSOK PÉLDAKÉPE

Napholtz Guido, az Ercsi Cukorgyár dolgozója és egyben könyvtárosa ebben az évben töltötte be 75. életévét. Kétszer ment nyugdíjba. Először a gyár dolgozói búcsúztak el tőle mint aktív munkástól, könyvtárosi megbízatását azonban csak most — előrehaladott korára való tekintettel — hagyta abba, ez tehát a második nyugdíjazása.

Aki figyelemmel kísérte munkáját, és tanulmányozta félévenként mindenre kiterjedő könyvtári beszámolóját, csak így tudott nyilatkozni: a megye legjobb könyvtárosa.

Amikor március 7-én az SzMT Központi Könyvtára vezetőjével és két munkatársával felkerestük Guido bácsit, nagyon szerényen nyilatkozott, mondta el élményeit, számolt be arról a munkáról, mely nála az emberi hivatás és a társadalmi munka legnagyobb szeretetével párosult.

A gyári könyvtárnak 550 olvasója van, többségük munkás, fiatal, és az utóbbi időben nagyon szépen emelkedett a nők aránya. Az ötezres könyvtár szinte valamennyi kötete egyszer egy évben

az olvasók kezébe kerül. Nem volt könnyű dolog ilyen példás olvasószámot elérni; szervezni, agitálni és a könyvet helybe is kellett vinni ahhoz, hogy a gyár szinte valamennyi dolgozója a könyv segítségével képezze, fejlessze tudását, általános ismeretét. Jó érzékkel szervezte meg, hogy a gyári elsősegélyben 300 kötetes, a munkásszálláson és a gyár síófoki üdülőjében 50-50 kötetes könyvtár legyen, állandó rendszeres cserével.

Szerényen, de egy kicsit büszkén beszél arról, hogy a munkás olvasók aránya háromszorosa az egyéb olvasók számának, és ebben sokat segített, hogy a szocialista brigádok vállalásaikba vették: beiratkoznak a könyvtárba, s ezt a vállalásukat nagyon példásan teljesítik. Nagyon nagy szeretettel szólt olvasóiról: Krieger Ödönnéről, Ternyei Miklós, Nagy Gizella, Németh László tanulókról, Halmai József, Szigeti János és Gregor József munkásokról, akik szinte mindennapos vendégei a könyvtárnak.

A meghatódottság valamennyiünk szemébe könnyeket csalogat

tott, amikor Sudár Ivánné, az SzMT könyvtárának vezetője megköszönte Guido bácsinak az olvasók szolgálatában eltöltött több évtizedes munkásságát, és egy rádiót nyújtott át jutalomképpen s egyben jelképesen is, hiszen egy ilyen szerény ajándékkal nem lehet kifejezni azt a köszönetet, melyet Napholtz Guido könyvtárosi munkájával kiérdemelt. Az ÉDOSZ Fejér megyei Bizottsága legutóbbi ülésén úgy határozott, hogy Napholtz Guido bá-

csit SzOT Elismerő Oklevéllel tünteti ki a szakszervezeti mozgalomban végzett eredményes munkájáért.

Járosy Ferenc

Megyénk valamennyi könyvtárosa nevében mi is köszöntjük Napholtz Guidot második nyugdíjba vonulása és kitüntetése alkalmából. Ezért közöljük az írást amely az Élelmezési Dolgozó 1974. áprilisi számában jelent meg. (A Szerk.)

KÉT JÁRÁSI TAPASZTALATCSERE ÉS TANULSÁGAI

Áprilisban két helyen tartottak megyénkben tapasztalatcserét a járás könyvtárosai számára. A dunaújvárosi hálózati alközpont április 17-én Pusztaszabolcsra, a bicskei pedig 22-én Felcsútra hívta össze községi munkatársait. E tapasztalatcserek céljukban és szervezésükben különböztek egymástól, mégis, mindkettőn az az egységes vélemény alakult ki, hogy a jövőben is szükség lesz hasonló összejövetelekre.

Minden rendezvény sikerének egyik legfontosabb tényezője a jó, körültekintő szervezés. Példamutató volt a bicskei járás ez irányú munkája: valamennyi főhivatású és tiszteletdíjas könyvtáros részt vett az értekezleten, ahol a felcsúti tanácselnök a községi könyvtár vezetőjével együtt, szívélyes házigazdaként fogadta a megjelenteket. A dunaújvárosi járásból nem hívtak meg minden községi könyvtárost, csupán a függetlenített munkatársakat és néhány – nagyobb olvasótáborral

rendelkező – tiszteletdíjas könyvtárost. Sajnálatos, hogy éppen a főfoglalkozású klubkönyvtár-vezetők közül maradtak távol többen is, azok, akik – jobb lehetőségeik révén – fokozottan értékesíthették volna az elhangzottakat. Pedig Pusztaszabolcsra is szép környezet, igazi tapasztalatcsere-lehetőség várta kollégáinkat.

Pusztaszabolcsra hasznosnak bizonyult Venesz Bélának, a dunaújvárosi József Attila Városi Könyvtár igazgatójának módszere. Könyvtárunként értékelte a múlt évi munkát, és részletesen ismertette, elemezte mennyiségi mutatóikat. Közöttük is nagy hangsúlyt kapott az állomány összetételének vizsgálata; a gyermekkönyvek és szakkönyvek arányát összevetette az országos adatokkal és követelményekkel. Általában egész beszámolóját az a törekvés jellemezte, hogy minden munkatársa előtt világos legyen: hogyan értékeli tevékenységét, egy-egy könyvtár milyen "helye-

zést" kapna a járás és a megye könyvtárai között. Természetesen következett mindebből, hogy megbeszéltek az 1974. év legfontosabb tennivalóit, a könyvtáranként előforduló problémákat is.

Felcsuton más elvek alapján alakították ki a továbbképzés programját, így az módszerében is eltért a dunaújvárosiakétól. Börcs János, a Bicskei Vajda János Nagyközségi Könyvtár igazgatójának irányításával megbeszéltek az egymás után elhangzó előadásokat. Először Csörgöl Lajosné bemutatta a felcsuti községi könyvtárat és tevékenységét, majd Csizmadia Ferencné a rendeléstől a törlésig, Ugri Margit a raktári katalógus és Mátyás Kálmánné Könyvtári statisztika, jelentések készítése címmel tartott rövid előadást, melyet véleménycserék követtek. Az előadók – gyakorló könyvtárosok – nemcsak elmondták, hogy melyik munkánál mi a legfontosabb követelmény, hanem sok apró fogást, jól bevált módszert is közkinccsé tettek.

Mindkét helyen jól sikerült gyermekfoglalkozást láttunk délután, bár e rendezvények is – a délelőtti programhoz hasonlóan – céljukban, módszerükben és tárgyukban eltértek egymástól. Csak egyetlen hasonlóság kötötte össze őket: az, hogy a foglalkozást vezető könyvtáros nem ismerte korábban a gyermekcsoport tagjait. Pusztaszabolcson V. és VI. osztályosok vettek részt A tavasz köszöntése című foglalkozáson, amelyet Szabados Margit, a dunaújvárosi József Attila Városi Könyvtár dolgozója vezetett. Felcsuton Csizmadia Lászlóné, a bicskei Vajda János Nagyközségi Könyvtár gyermekkönyv-

tárosa tartott bemutató foglalkozást, IV. osztályos gyerekeknek.

Szabados Margit átgondolt, jól felépített foglalkozására a sokoldalúság volt jellemző. A témát többféleképpen is megközelítették: a dal, a szín, az illat, a mese és a mitológia oldaláról, majd okos, szemléltető természettudományos magyarázatát adták az évszakok váltakozásának. Az itt hallottakat a gyerekek közös verstanulással és a tavaszról készített képi ábrázolásaikkal mélyítették el, tettek még élményszerűbbé. A könyvtáros erénye, hogy végig lekötötte hallgatóságának figyelmét, biztosította a gyerekek tevékeny részvételét, és gondosan ügyelt arra, hogy minden fogalom – ami eddig ismeretlen volt – érthető legyen. E foglalkozásnak természetes velejárója volt a kézikönyvek gyakori használata.

Csizmadia Lászlóné IV. osztályos gyerekeknek tartott sok játékkal megtűzdelt mesedélután. Ezzel mintegy azt illusztrálta, hogyan lehet szinte eszközök nélkül hangulatot teremteni, s egyben az olvasáshoz, a könyvtárhoz szoktatni a kisiskolásokat. Lehet, hogy az ilyen játékos összejevetel először csak a helyet kedveltetni meg a gyerekekkel, de már közel áll ahhoz, hogy olvasóként is odakösse őket. A foglalkozásvezető jártasságáról nemcsak a jó rendezvény győzött meg, hanem az is, ahogyan a program céljáról, módszereiről beszélt a tapasztalatcsere résztvevőinek, illetve ahogyan tanácsot adott egyéb gyermekcsoportokkal való foglalkozásokra, megfigyelésekre.

A két találkozó haszna kétségtelen; követendő példát állítottak a többi járásban megrendezendő, hasonló tapasztalatcsereik elé.

FEJLŐDÉS – NÉMI SZÉPSÉGHI BÁVAL

Örvendetes változásoknak lehetnek tanúi, akik az IKARUS Székesfehérvári Gyáregységének műszaki könyvtárába látogatnak. E területen már jelentősnek mondható beruházással – mintegy 300 000 forint költséggel – tömör raktárat alakítottak ki az új, 50 négyzetméteres helyiségben. A húsz gördülő állványon tekintélyes mennyiségű könyv helyezhető el; a fejlődés a korábbi viszonyokhoz képest az avatatlan szemlélő számára is kétségtelen.

Kedveztek a változások a csaknem 15 000 egységnyi műszaki állománytól elkülönítve, de azonos könyvtáros által kezelt, 5700 kötetes szakszervezeti gyűjteménynek is. Ennek egy részét ugyanis – a korábbi, szorongató helyszűke miatt – kénytelenek voltak helyiségen kívüli ládáknak tárolni.

Most végre polcra kerülhetett minden könyv, és a szakszervezeti, közművelődési állomány is rendezetten, együtt található. Sajnos azonban, csak a könyvtáros számára! Hiszen tudvalevő, hogy a tömör raktározás (ami korszerű egy zárt raktárban) nem éppen a legszerencsésebb módja az olvasmányajánlásnak...

Jó lenne, ha a gyárrészleg, az SZB szakszerűbb megoldást keresne, és közművelődési könyvtárát valóban hozzáférhetővé: szabadpolcossá tenné csaknem 4000 dolgozója számára. Indokolt ez annál is inkább, mert az egyik lépést már megtették a jobb ellátás érdekében: a műszaki könyvtáros mellett rövidesen munkába áll a második főfoglalkozású munkaező is, aki már egyedül vezeti majd a szakszervezeti könyvtárat.

(N-6)

kövek, színek, emberek

HERNÁDI GYÖRGY

Az út kezdetén

"Hernádi György azon kisszámú szocialista költőink sorába tartozik, akik megérték a felszabadulást, a szocializmus építésének korszakát, beteljesülését mindannak, amiért évtizedeken át küzdöttek. Marxista eszmeiségű író volt, akinek egész élete szoros összhangban állt emberi, írói meggyőződésével, kommunista lelkiismeretével, és aki egész életére összefonódott a munkásmozgalommal, Emberi-írói fejlődése, ránk hagyott életműve tanulságos, példamutató értéke szocialista irodalmunknak." Hidvégi Jenő tanulmányából (Hernádi György. = Meghal-lói a törvényeknek. Tanulmányok a szocialista irodalom történetéből. 3. Szerk. Szabolcsi Miklós, Illés László. Bp. 1973, 398-420. l.), az első, Hernádi György írói munkásságát átfogóan értékelő munkából idéztük e mondatokat, amely méltó értékelése annak a költőnek és munkásságának, aki hetvenöt évvel ezelőtt (1899. július 17.) született Székesfehérváron.

Hidvégi tanulmánya és annak végén között bibliográfia (419-420. l. Hernádi György művei. Életművét méltató írások) felment az alól, hogy az évforduló évében áttekintést adjunk Hernádi György életművéről, inkább arra sarkall, hogy elsősorban az iskolai értesítők (A székesfehérvári m. kir. állami főreáliskola évi értesítője az 1909/1910-1916/1917. tanévről... Szerk. Kelemen Béla. Szfvár, 1910-1917.) és a Megyei Könyvtárnak 1969. február 7-én rendezett Hernádi György emlékestjén felolvasott írások egy részének alapján megrajzoljuk az új arcképét, rávilágítsunk arra a környezetre, melyben felszűnt, amelyből indult emberi és írói pályájára, a kezdet éveire. Arra az időszakra, amelyet Hidvégi idézett tanulmányában így foglal össze: "... jómódú orvoscsaládban született Székesfehérvárott Hernádi (Hercz) György. (Nevét 1946-ban változtatta Hernádira.) [Az iskolai értesítőkből neve Herz és Hercz alakban váltakozva íródott.] Az édesapa jovialis, köztisztviselőként álló vasúti orvos, a szabadkőműves eszméknek, utazásoknak és természetjáró szenvedélyének hódoló ember. Az édesanya makacs, hideg, konzervatív alkat, aki egyfajta öröklött mater familiaris-i ambícióval örökdió a hasznos társadalmi kapcsolatok ápolásán, a család anyagi gyarapodásán, tekintélyén. Az edzett, sportokat kedvelő, erős testalkatú, eleven eszű, a felvilágosító szót szomjazó fiú apjával együtt mindjobban kiszorul a családi otthon áporodott légköréből, de kivezet útjuk a kisváros százados tradíciókkal terhes, meghamisított Vörösmarty-kultusszal torzított atmoszférájából is. - A fiatal Hercz György számára a városban egyetlen oázis a főreáliskola nyílt eszű diákjainak és néhány haladó szellemű nevelőjének társa-

sága és az elmaradhatatlan önképzőkör. Itt olvassa fel társainak első, jobbára konvencionális verseit, ..." (398. l.)

Hernádi György édesapja, Hercz Oszkár 1864-ben született Várpalotán, 1889-ben avatták doktorrá, s 1891-ben nyitotta meg rendelőjét Székesfehérváron. A neves, az orvosi szakirodalmat is művelő ideg- és elmeorvos 1896-1923 között mint törvényszéki orvos működött, majd a "Déli vaspályatársaság" orvosa lett. (Fejérmegyei fejek, Szerk. Hercz László, Bp. 1929. [91.] l. és Magyarország vármegyéinek általános ismertetője, 5. Fejér vármegye és Székesfehérvár szab. kir. város. Szerk. és kiad. Radenich György, [Bp.] 1924. 137. l.) A száraz adatoknál többet mond Hernádi György visszaemlékezése, melyet az Emlékesten olvastak fel: "Apám, dr. Herz Oszkár, ama kevés emberek közé tartozott, akik a világháború előtti liberalizmusból nem a korlátlan vagyonszerzés és az "aki bírja marja" elvét tették magukévá, hanem akik a tizenkilencedik század szellemi örökségeként, a humanizmust, a szabadság, egyenlőség, testvériség elvét tekintették, de úgy, hogy ezeket az elveket szociális jelentésükben is komolyan vették és már akkor hangoztatták, hogy a fékevesztett kapitalizmus nemcsak a társadalom alsóbb osztályait, de az egész világot egy örült barbarizmusba kergeti.

Apám úgy kezelte engem tizenöt éves korom dacára, mint egy vele egyenrangú társat, barátok és bizalmasok voltunk, hisz neki is kellett egy megérett ember. És kit találhatott volna a kis városban, ahol a napok legnagyobb részét betegek közt töltötte; szabad idejét pedig a pénzre és piszkos kis pletykákra éhes "úri" társaság kötötte le?

Azért is kellettem én apámnak, mint barát, mert én voltam az egyetlen, aki előtt úgy mert mutatkozni, amilyen igazában volt. Hiszen, mint orvos, lehetetlenné vált volna a kisváros úgynevezett "komoly" emberei előtt, ha kitudódik, hogy a doktor úrnak legnagyobb passziója Petőfi és Arany versek olvasása, ezenkívül meglelt korára is inkább olvassa Shakespearet és Balzacot, mint a Színházi Életet és a Borsszem Jankót. Esténként pedig, ha sikerül jó kifogásokkal kimentenie magát a kaszinók, helybeli bálók, társas összejövetelek hivatalos mulatságaiból, odahaza egész éjszaka Mozartot, Beethovent, Lisztet játszott zongorán és iskolás fiát ott tartotta maga mellett, hallgatónak, közönségnek és vele együtt lelkesezőnek.

Má már látom azonban, hogy a szegény doktor úr azért elég könnyelmű volt, mert nem számolt azzal, hogy kockázat nélkül senki sem szegülhet ellen a kis körnek, amelyben életét tölti, ha e körből nincs ereje magát kiszabadítani. Apámat félrevezették. Akik szerették, idővel kevesedtek. Akik pedig irigykedtek jó kedvére, boldog, szabad élettelfogására, amint a helyzet alkalmat adott rá, bosszút álltak és befeketítették.

Pérsze apám is félreértette az embereket, mint minden igaz és jó ember. Túl naiv volt és hiszékeny. Hitt az igazságban — no meg ami legveszedelmesebb — a józan észben és nem hitte, vagy nem akarta hinni az emberi rosszaságot.

Szeretett őszintén és igazul beszélni, ez pedig a legnagyobb botorság a polgári társadalomban, ezzel vagy koldussá lesz az ember

vagy pedig becsukják, mint veszedelmes "forradalmárt", aszerint, hogy kinek mondja meg az ember az igazat vagy ki hallja azt meg. Természetesen így apám praxisa is mindig kisebb lett.

A békében, vidéken minden jobb családnak volt egy háziorvosa, Ami annyit jelentett, hogy az orvos kapott az év elején egy tetszés szerinti tiszteletdíjat, azért, ha kellett ezután, mindig a család rendelkezésére állt. Már itt kezdődtek a bajok. Előfordult, hogy későn este hívták apámat, hogy a nagyságának szörnyű migrénje van. Apám, aki délután még beszélt az illető hölgygel és ismerte bogarait, visszauzent neki: a nagysága keljen fel reggel hétkor és ne délben, vegyen kezébe egy seprőt, takarítsa egyszer ő ki a lakást, akkor majd elmúlik a migrénje. Az ilyen üzenetek nem növelték apám praxisát. De komolyabbak voltak azok az esetek, melyek isten tudja, hogyan, a kisvárosban köztudomásúak lettek. Szegény apámat veszedelmes szabadgondolkodó hírébe keverték azzal, hogy a szegényektől, főleg a napszámosoktól és munkásoktól nem fogadott el pénzt.

A legnagyobb hibát a háború közvetlen kitörése után követte el. Ezredorvosi rangban volt, és egy nap a helybeli lap szerkesztője kereste fel. A szerkesztő úr naponta ontotta a harciasnál harciasabb vezércikkeket, gyilkos gúnyjal tartotta számon azokat, akik valami oknál fogva nem kerültek ki a harctérre. Most azt kérte apámtól, adjon neki egy bizonyítványt arról, hogy tudóbaja van. Apám meg akarta vizsgálni, mire a szerkesztő úr kijelentette: a vizsgálat nem fontos, a doktor úr csak nyugodtan mondja meg, mennyibe kerül a bizonyítvány.

Erre apám, aki sohasem volt elég elővigyázatos, a szó fizikai értelmében kirúgta a szerkesztő urat.

Persze ez a szerkesztő azután, az ellenforradalmi hónapokban, mint a legveszedelmesebb szocialistát denunziálta apámat.

Apám alapján véve nagy gyermek volt, ezért tudtunk nemcsak barátok, de cimborák is lenni.

Bohém természete, fiatalos, derűs kedélye és előítéletektől mentes gondolkodása mindig kinyilatkoztatás volt számomra. Az a mód, ahogyan ő függetlenítette magát a kisvárosi polgárság kicsinyes és buta szokásaitól, és főleg, ahogyan ellene mert szegülni a mi beporosodott fejű, rosszul fizetett, középiskolai tanáraink nevelési módszereinek, nemcsak imponált nekem és rajongó csodálatot váltott ki belőlem, hanem úgy éreztem, mintha egy kissé cinkostársamat is megtaláltam volna, mégpedig egy olyan, aki igazolta gyermekszemeimmel meglátott igazságaimat és bátorságot öntött belém, hogy ellene szegüljek a felnőttek világának, mely komisz és érthetetlen volt számomra."

Hogy a főreáliskolában nem csak "beporosodott fejű" tanárokkal s rossz nevelési módszerekkel találta szembe magát az ifjú, annak bizonyítéka az az aktív tevékenység, amit középiskolai éve alatt kifejtett a különböző szakkörökben. Tanulmányait ebben az iskolában az 1909-1910-es tanévben kezdte, és az 1916-1917-es tanévben fejezte be. Az érdemjegyek bizonyossága szerint jó tanuló volt, elsősorban a matematikai tárgyakban ért el kiváló eredményt. De az érdemjegyeknél is többet árulnak el az értesítők hiradásai, melyekből kibontakozik az ifjú Her-

nádi György kétirányú (a matematika, az irodalom iránti) érdeklődése és tevékenysége. Tanulmányainak utolsó három évében rendszeresen találkozunk nevével a két önképzőkör munkájának ismertetése kapcsán.

Hatodikos volt (1914/15. tanév), amikor megválasztották a Janikievits Vazul Matematikai és Fizikai kör titkárának és főjegyzőjének, s e körben az év folyamán két ízben tartott előadást a görög fizikusokról (21. l.). A Vörösmarty Önképzőkörben is két felolvasást tartott. Ady Endre fekete zongorája és A feminizmus címmel. Részt vett továbbá az akkor hetedik osztályos Pór Nándor által írt Álom a táborban című szindarab bemutatásában is (17. l.). Mint az év folyamán az iskolában megalakított Ifjúság Hadsegélyző Albizottsága elnevezésű szervezet titkára, tagja lett a városi százas bizottságnak is (34-35. l.).

Hetedik osztályosként (1915/16. tanév) választják a Vörösmarty Önképzőkör háznagyának, a gyűléseken versmondással szerepel (46. l.), megnyeri a versenyszaválás első díját, a márciusi emlékűnnepélyen is ő szavalja Emőd Tamás Magyar legenda című versét (47. l.), és vesz részt Molnár Ferenc Fehér felhő című színműve részletének előadásában. (79. l.). Az önképzőköri pályázatokon is eredményesen szerepel, megnyeri a Természetrizai pályázatot (Az állatok táplálkozása), s a szépirodalmi pályázaton is dicséretet kap. A Vörösmarty Önképzőkör évváró gyűlésén a kör elnökének választják meg (48. l.). A tornaversenyen futásban első, mászásban második díjat nyert (88. l.).

Nyolcadik osztályos korában (1916/17. tanév), a számára márciusban lezárult rövid tanév ellenére is jelentős a tevékenysége társai között. Mint a Vörösmarty Önképzőkör Ifjúsági elnöke, felolvasást tartott Ady magyarsága és Jegyzetek Babitsról, szabadelőadást A modern francia lira címmel. Szavalt a kör gyűlésén és az október 6-i diszgyűlésen (Ábrányi: Tizenhárom), az Arany János születésének századik évfordulója alkalmából tartott ünnepségen (Zách Klára, melodráma). Megnyerte verseivel a szépirodalmi pályadíjat (10 korona). Nemcsak Hernádi emberi magatartására, hanem az önképzőköri életre is rávilágít a pályadíjakkal kapcsolatos, az előbbi után közvetlenül közölt híradás: "Az ifjúsági elnöktől kitűzött 10 korona jutalmat Kodolányi János VI. oszt. tanuló kapta meg a diszkönyvbe írt 3 verséért." A magyar irodalom két, később jeles művelőjének egy önképzőkörben való tevékenységéről is vall e mondat, s az iskoláról, amely számtalan jelentős egyéniség kibontakozását készítette elő. Nem lett hűtlen az év folyamán a másik érdeklődési területéhez sem Hernádi, a Menyiségitan-Természettani körben is tartott előadást, Elemző síkmértani feladat megoldása címmel (10-13. l.).

Hernádi György széles érdeklődési körének és az irodalomhoz való aktív vonzódásának, szervezőkészségének, annak, hogy társai elismerték és megbecsülték, beszédes bizonyítéka mindaz, amit róla az évkönyvek elárulnak. Ma, utólag könnyű megállapítani azt, hogy az ifjú főreálisiskolai tanulóban már mindaz a tulajdonság, képesség és ami a legfontosabb, a tehetség is megvolt, mindannak az alapja, amiből kifejlődött Hernádi György, a költő.

A háború nem engedte, hogy utolsó középiskolai tanéve zavartalanul fejeződhessen be. Több társával együtt Ő is 1917. február végén hadi osztályvizsgát, s március 2-án hadi érettségét tett. Az értesítő adatai szerint Hernádi György választott pályaként a mérnököt jelölte meg (43., 45. l.). Érettségi után azonnal behívják katonának, a romániai frontra kerül, de 1918. őszén már ismét Székestehérváron van.

Részt vesz a munkásmozgalomban, tagja a pártnak, a nemzetőrségbe besorozott diákok kiképzésében tevékenykedik, az új tantárgy, a szociáletika egyik tanára lesz, s közben írja verseit, amelyek Kassák Lajos visszaemlékezése szerint: "Dadogások voltak, de a fiatal tehetséghez illő dadogások," Kassák elismerésének bizonyítéka, hogy lapjában, a Ma című folyóiratban 1919. február 26-án közölte első két versét (1918 Szilveszterén, Kiáltás), s ezzel mintegy költővé avatta. A városban, a haladó ifjak körében meglévő forradalmi tüznek, a tettrekészségnek és a terveknek melege érződik Várkonyi Nagy Béla Ének a forradalomról című verséből is (Egyszerű varázslat, Bp. 1965. 55. 17-18. l.):

Fehérvárról indultunk a hajnali vonattal,
 Álomból költő-barátom – Hernádi zörgetett fel:
 Hetek óta terveztük megnőtt izgalommal,
 Hogy Balázs Bélához megyünk fel verseinkkel.
 Kissé késve értünk a sötét állomásra,
 a sineken szilaj mozdonyok tolattak;
 a pénztárnál belebotlottunk Tóth Aladárra
 (zenekritikákat vitt Pestre a Nyugat-nak.)
 Batyuk és kosarak közt furakodtunk a vonatra,
 s álltunk egy sarokban szinte gúzsbakötve,
 rozoga csomagtartókba kapaszkodva,
 s kétórás késéssel érkeztünk Kelenföldre...
 Ott tudtuk meg, hogy Pesten forradalom van,
 láttuk az állomás falán a plakátot,
 egy vasutas sapkáját lengette a sűrű bolyban.
 – Kikiáltották a Tanácsköztársaságot! –
 Hernádi tapsolt, a szeme lobogott,
 heves mozdulattal tépett a karomba,
 s mert gyéren közlekedtek a villamosok,
 nekivágtunk a városnak kedv-töltve – gyalogolva.
 Az úttest közepén sodródtunk tovább,

tavaszi-izektől pezsgett a levegő,
 néztük a hangos utcák torkolatát,
 ahonnan daloló csoportok bukkantak elő,
 elszánt munkás-ifjak vörös lobogókkal,
 mint akik a holnap ostromára törnek, –
 visszhangzott végig a hosszú budai hegyoldal,
 zengett a "Föl, föl ti rabjai a Földnek..."

.....

S mentünk, csak mentünk a zászlókat követve,
 amerre az új március vetése szaladt,
 s lelkünket egyre forróbban átölelte
 az egekbe-hömpölygő harsány áradat;
 s neveltünk, mert egyszerre meglapult bennünk
 a szépen lemásolt versek csöppnyi gondja: –
 érdekesebb élű dalokkal meneteltünk
 a tág tüdőkből zengő forradalomba.

Hernádi György tevékenysége fokozódik a Tanácsköztársaság időszakában. A Székesfehérvár és Vidéke A Nép Szava című napilapnak és Az Eszme című folyóiratnak is munkatársa. Elvhüisége és forradalmi magatartása miatt a Tanácsköztársaság bukása után menekülnie kell, s csak másfél évtized után térhet vissza ismét Székesfehérvárra, elveihez hű emberként, s két önálló kötetet felmutató költőként.

A hirtelen halál 1958. november 20-án ragadta el azt a költőt, aki e városból indult, melyet idős korában is annyi szeretettel emlegetett "ódon városnak", "kicsi városomnak", ahol felsóhajthatott egy világégés után: "Hol vannak barátaim, ki él még a fürge diákok közül?" Az egykori fürge diákok legtöbbször fölé ma már sirhant borul. De a ma diákjai ismerik és magukénak érezhetik Hernádi György költészetét.

(Tóth György István)

könyvespolc

1974. február – április

■ Székesfehérvár. (Szerk. Gonda Istvánné.) 2. átd. kiad. [Bp. 1974], Panoráma, 288 l., illusztr., 1 térk. mell. /Utikönyvek./

Az 1968-ban megjelent 5100 példányos első kiadás után csak örömmel vehetjük kézbe ezt az átdolgozott utikönyvet, amely most 6100 példányban, az előző kiadásnál 25 lappal bővebb terjedelemben jelent meg. A szerzők (dr. Fitz Jenő, Gonda Istvánné, Kabáczy Szilárd, Radeckzy Jenő, Tóth Gyula és dr. Vinkovich Dénes) az Előszó tanúsága szerint azt a célt tüzték maguk elé, hogy munkájukkal hozzájáruljanak Székesfehérvár és környékének minél szélesebb körű megismertetéséhez, s azok számára is tudjanak újat, érdekeset mondani, akik már ismerik e várost. Elmondhatjuk: ezt a célt elérte a szerkesztésében 1973. február 28-án lezárt kötet.

Felépítésében megtartotta 4 főrészeire tagoltságát: 1. Székesfehérvár (Földrajzi és biológiai leírás, Képek a város történetéből, Székesfehérvár kulturális élete); 2. Székesfehérvár és környéke látnivalói; 3. Kirándulások Székesfehérvárról; 4. Gyakorlati útmutató. Teljesen új a második kiadásban a 4. rész végére helyezett Hely- és tárgymutató.

Mivel egy utikönyvnek rövid, tömör, mindent egy kötetben közlő jellege miatt nagy jelentősége van mind a városba látogatók, mind a helybeliek előtt, ismételten hangsúlyozva a kiadvány értékeit, figyelmes használatát kell javasolnunk. Az ilyen jellegű kiadványok nem foglalhatnak állást ma még vitatott vagy vitatható kérdésekben; a régi adatok közlése helyett ilyen esetekben helyesebb lenne célozni a lezáratlanságra, az újabb kutatásokra (Pl.: a volt cisztercita templom sekrestye-berendezésének készítője tekintetében. 141. l.). Örültünk volna annak is, ha Krudy Gyula irásának részlete hibátlanul került volna közlésre. A (jelöletlen) 127. lapon közölt fénykép szövege sajnos; e kiadásban is téves aláírással jelent meg. A város és a megye rohamos fejlődése és ennek velejárói nehéz helyzet elé állítják a szerzőket. A Bartók Béla téren a szabadtéri színpadot (132. l.) már lebontották (a legújabb térkép ezt a teret már parkolóhelynek jelzi!), a móri kastély ma még nem működő Művelődési Ház (235. l.), a székesfehérvári helyi autóbuszjáratok útvonalának közlése is részben elavult már stb. – A Hely- és tárgymutató nagyban segíti a kiadvány használatát. Anyagát 2 részben közli: Székesfehérvár és Kirándulások Székesfehérvárról részecimek alatt. E bontás eredményezhette azt, hogy Gorsium Székesfehérváron belül is közlésre került.

A városismertető utikönyvek olyan kiadványok, amelyek nem fogyhatnak el a könyvesboltok polcáiról. Ezért már most reméljük, hogy a következő kiadás a meglévő kisebb hibákat is kiküszöböli majd.

(-ó-)

EMLÉKÜNNEPSÉG MEZŐSZENTGYÖRGYÖN

Az ország első falusi könyvtárában, alapításának negyedszázados évfordulója alkalmából, emlékünnepségre jöttek össze Fejér megye két évtizednél régebben szolgáló főhivatású és társadalmi munkás könyvtárosai. Az Eötvös Károly egykori lakóházában kialakított és az ő nevét viselő mezőszentgyörgyi könyvtárban megyénk legrégebb tanácsi és szakszervezeti könyvtárosai találkoztak április 27-én. A népkönyvtár első olvasói közül is többen megjelentek.

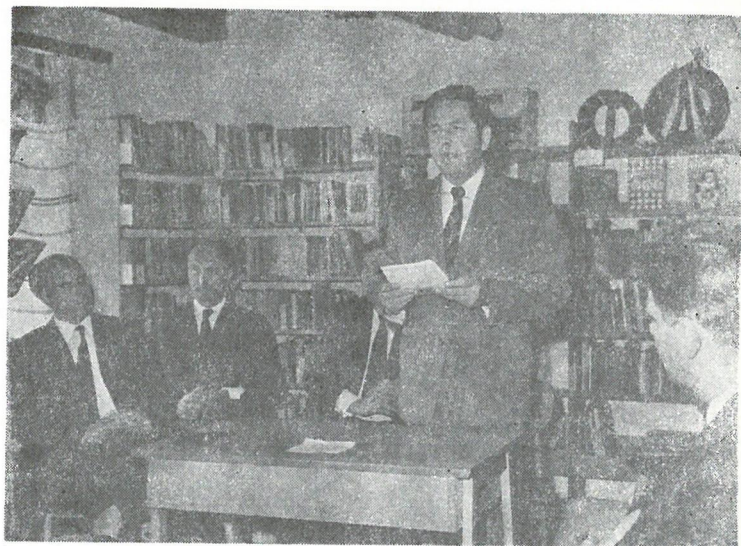
Az ünnepségen részt vett Sudár Iván, a Megyei Tanács elnökhelyettese, Seres József, a Megyei Tanács Művelődésügyi Osztályának vezetője, Escher Ilona népművelési csoportvezető, Barts Oszkárné, az MSZMP Fejér megyei Bizottsága Propaganda és Művelődésügyi Osztályának munkatársa, Tringer Gyula, az MSZMP Székesfehérvári Járási Bizottságának titkára, Senkár István, a Megyei Tanács Székesfehérvári Járási Hivatalának vezetője, továbbá dr. Csongor Endréné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója és Sudár Ivánné, az SZMT Központi Könyvtár vezetője. Mezőszentgyörgy községet Nagy Géza, az MSZMP csúcstíkája, Erdélyi István tanácselnök és Gröbel Imre tanácsbíró képviselte.

A községi tanács elnöke, Erdélyi István köszöntötte a megjelenteket. Lóródy Csilla versmon-

dása után Seres József művelődésügyi osztályvezető üdvözölte az ünnepség résztvevőit, majd Sudár Iván, a Megyei Tanács elnökhelyettese mondott ünnepi beszédet. Az elmúlt huszonöt év fáradhatatlan küzdelmeit vázolva, megköszönte azok munkáját, akik immár több mint két évtizede szolgálják a könyvtárügyet. Ezután plakettet és emléklapot adott át Kalocsa Irénnek, aki 1950-ben Mezőszentgyörgyön volt tiszteletdíjas könyvtáros, majd 1952-től – máig is – a Megyei Könyvtár munkatársa. Ugyancsak plakettet és emléklapot nyújtott át Varró Gyulánénak, aki 1951. óta vesz részt a szakszervezeti könyvtármozgalomban, és jelenleg a dunaújvárosi hálózati alközpont munkatársa. – Emléklapot vett át Börcs János, a bicskei Vajda János Nagyközségi Járási Könyvtár igazgatója, Cseh Emil, a MÁV Járműjavító Vállalat szakszervezeti könyvtárosa, Csizmazia Istvánné, az enyingi Vas Gereben Nagyközségi Könyvtár vezetője, dr. Farkas Józsefné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár főkönyvtárosa, Friedrich Margit, a pusztaszabolcsi Gárdonyi Géza Nagyközségi Könyvtár tiszteletdíjas fiókkönyvtárosa, Fürész Gyula iváncsai tiszteletdíjas könyvtáros, Gerecze Pálné, Vál község tiszteletdíjas könyvtárosa, Havrilla János, a perkáta József Attila Községi Könyvtár vezetője, Kiss

Gabriella, a móri Radó Antal Nagyközségi Járásí Könyvtár hálózati és módszertani munkatársa, Molnár Istvánné, a székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár vezetője, Nagy József baracskai tiszteletdíjas könyvtáros, Tihanyi Lászlóné, Bicske-Csabdi tiszteletdíjas könyvtárosa, Tompai Jánosné, Igar-Vámszőlőhegy tiszteletdíjas könyvtárosa, Tóth György, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese, Vadócz Pál, a kislánogi községi könyvtár vezetője, Venesz Béla, a dunaújvárosi József Attila Városi Könyvtár igazgatója és Zákány Imréné, a Pamuttextil Művek Székesfehérvári Kikészítőgyárának szak szervezeti könyvtárosa. Gerecze Pálné válli és Nagy József baracskai tiszteletdíjas könyvtáros a mező-szentgyörgyi ünnepséget megelőzően, április 24-én – a mező-szentgyörgyi népkönyvtár alapításának napján – Garamvölgyi József művelődésügyi miniszter-helyettestől Budapesten vette át a könyvtárügy negyedszázados szolgálatáért adományozott emlékplakettet.

Végül a megjelentek baráti beszélgetése zárta az ünnepséget.

Sudár Iván, a Megyei Tanács elnökhelyettese ünnepi beszédét mondja a mező-szentgyörgyi könyvtárban. Mellette, balról jobbra: Senkár István, Seres József, Tringer Gyula és Nagy Géza. (Foto: Kabáczy Szilárd.)

Kalocsa Irén átveszi Sudár Ivántól a könyvtárügy negyedszázados szolgálatáért adományozott emléklapot és plakettet. (Foto: Kabáczy Szilárd.)

A MUNKÁSMÜVELŐDÉS FELADATAI AZ SZMT KÖNYVTÁRÜGYI ÉRTEKEZLETÉN

Április 18-án, a Szakszervezetek Fejér megyei Tanácsa székházában könyvtárügyi értekezletet tartott az SzMT Központi Könyvtár, melyre szakszervezeti bizottságok titkárait, kultúrfelelősöket, valamint főfoglalkozású és társadalmi munkás könyvtárosokat hívtak meg. Az értekezleten megjelent és felszólalt Pálfalvi András, az SzMT vezető titkára.

A több mint száz résztvevőnek először Gönczi Imre, a SzOT Kulturális Osztályának munkatársa tartott előadást a szakszervezeti könyvtárak szervezeti és működési szabályzatáról. Hangsúlyozta: a szakszervezeti könyvtárak működési feltételeinek javítása elsőrendű és állandó feladat; mindennütt arra kell törekedni, hogy megfeleljenek a megnövekedett követelményeknek, és biztosítsák a munkásság könyvtári ellátásának javítását, a magasabb szintű könyvtári szolgáltatásokat.

Ezután Kádár István, a SzOT Elméleti Kutató Intézetének munkatársa A szakszervezetek a munkásművelődésért címmel tartott előadást. Az MSzMP Központi Bizottsága 1974. március 19-20-i ülésén hozott közművelődési határozatában megjelölt tennivalókra hívta fel a könyvtárosok és a könyvtárak fenntartóinak figyelmét. Az 50 kiemelt fontosságú üzem (közülük számos a megyénkben van!) dolgozóinak művelődésére különösen nagy figyelmet kell fordítani – mondotta –, támaszkodva a szocialista bri-

gádokban már kialakult művelődési közösségekre. Kiemelte a munkahelyi vezetők felelősségét: magatartásuk, a közművelődéssel kapcsolatos szemléletük érzékenyen befolyásolja az adott terület dolgozóinak közművelődési helyzetét. Rámutatott: a lakóhely és a munkahely közművelődési együttműködését tovább kell fejleszteni. Nagyobb erőfeszítésre, összefogásra van szükség, hogy a művelődési intézmények, a könyvtárak megfelelhessenek a megnövekedett – és a még növekvő – kulturális igényeknek, s ehhez a legjobban ki kell használniuk lehetőségeiket.

Az előadások elhangzása után Pálfalvi András, az SzMT vezető titkára a Fejér megyei szakszervezeti könyvtármozgalomról, a 15 éve kialakult Központi Könyvtár munkájáról és feladatairól tájékoztatta az értekezletet. Bejelentette: az SzMT Központi Könyvtár elnyerte a Kiváló könyvtár címet. Köszöntötte mindazokat, akik hozzájárultak ehhez munkájukkal, s akik támogatták, segítették a könyvtárakat, jobb eredményeik elérésében: a szakszervezeti bizottságokat, a társadalmi munkás és függetlenített könyvtárosokat egyaránt. – Az elismerés – mondotta – szól az egész szakszervezeti könyvtárhálózatnak is, hiszen a maga kisebb vagy nagyobb eredményeivel a siker részese valamennyi könyvtár. Gratulált a Dunai Vasúti Vörösmarty Könyvtárnak, mely ebben az évben már másodszor

nyerte el a Kiváló könyvtár címet. A továbbiakban arról szölet, hogy a kitüntető cím kötelez is a fenntartókat arra, hogy javítsák intézményeik működési feltételeit, teremtenek jobb lehetőséget a színvonalasabb tevékenységnek. A könyvtárosok pedig továbbra is legyenek lelkes munkásai, jó propagandistái a művelődésnek. Köszöntötte munkatársainkat, akik már több mint egy évtizede a szakszervezeti mozgalom társadalmi munkásai. Ügyszeretükre, lelkes, felelősséggel végzett tevékenységükre a jövőben is számít a szakszervezeti mozgalom.

Pálfalvi András befejezésül emléklakettet és emléklapot nyújtott át a szakszervezeti könyvtárhálózatban eredményesen dolgozóknak. Az SzMT emléklakettjét és a Központi Könyvtár emléklapját kapta Zákány Imréné, a Pamuttextil Művek Székesfehérvári Kikészítőgyárának könyvtárosa és Cseh Emil, a MÁV Góckönyvtár könyvtárosa, 20 éves eredményes tevékenysége elismerésül.

A Központi Könyvtár emléklapját és ajándékutalványát kapta Fánccsik Jenőné, az IKARUS Székesfehérvári Gyára, Kolossváry Lászlóné, a Fejér megyei Gyógyszertári Központ,

Baksa Gyöngyi, a Magyar Nemzeti Bank Székesfehérvári Fiókja, Berze Ferencné, Balinka-Mecsér, Egerszegi Mihályné, a Dunai Vasmű Mechanikai Gyáregység, Fehér Lajosné, a Dunai Vasmű Tüzálló Gyáregység, Hegedüs Ferenc, a VIDEOTON Táncsics üzem, Kovács Istvánné, a Vegyesipari Vállalat Patyolat részlege, Kőműves Józsefné, a 26. sz. Építőipari Vállalat, Nagy Ilona, a VIDEOTON Szerszám üzem, Rolencz Gyuláné, a Dunai Vasmű Villamosjavító, Szánier János, az IKARUS Pusztavámi Gyáregysége, Varga Józsefné, a Dunaújvárosi Fésűsfonoda, Ambrus Gábor, a Dunai Vasmű Szerelő üzem, Gelencsér Gyuláné, a Megyei Rendelőintézet, Hoffmann Béla, a Dunai Vasmű Hengerművek, dr. Jantsits Tiborné, az MTA Mezőgazdasági Kutató Intézete erdőháti Kiserlelti Gazdasága, Kiss Pisti Sándorné, Bicske-Göböljárás, Komenda Ferencné, a Dunai Vasmű Szénmosó, Matula Józsefné, a Dunai Vasmű Raktározás, Rockenbauer Gábor, a Rádióállomás, dr. Sarlós Józsefné, a Fejér megyei Kórház és Steiner Erzsébet, Csákvár-Igar szakszervezeti könyvtárosa.

S. I.

3.

KÖNYVUTCA, SZABADTÉRI RENDEZVÉNYEK SZÉKESFEHÉRVÁROTT AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉTEN

Az idén az eddigieknél szélesebb nyilvánosságot kap a könyv ünnepe Székesfehérvárott. Aki nem áll meg máskor a könyvesboltok kirakatai előtt, most bizo-

nyára felfigyel a Kossuth utcában felállított könyvsátrakra és a munkaszüneti napon is nyitva tartó, díszbe öltözött elárusító helyekre. A Kossuth utca valóban a könyv

utcája lesz a június elsejével kezdődő ünnepi héten. Több szabadtéri rendezvény is megállítja az éppen arra járókat, hogy közelebb szólítsa az emberi kultúra legfőbb áthagyományozójához, az értéket hordozó könyvhöz. A Könyvhét idején 124 új mű között válogathatnak a vásárlók.

A megyei megnyitóra Székesfehérvárott, az Alba Regia Napok egyéb szabadtéri rendezvényeinek kedvelt színhelyén kerül sor: a Kossuth utcában, a Bástya cukrászda előtti téren. Jobbágy Károly József Attila-díjas költő és Fekete Sándor József Attila-díjas író vesz részt a június 1-én, 18 órakor kezdődő ünnepségen; közreműködik a Cecei Általános Iskola irodalmi színpada. A megnyitó előtt térzenét ad a Magyar Néphadsereg Helyőrségi Koncertfűvés Zenekara. Másnap, 2-án 10-től 12 óráig ugyanitt Császár István író és Jobbágy Károly költő dedikál, és a sárbogárdi Napsugárka Bábegyüttes műsorát nézheti meg az utca közönsége. Június 3-án, hétfőn a Székesfehérvári Könyvfémű bejáratánál felállított könyvsátornán 15-től 17 óráig Takács Imre József Attila- és SZOT-díjas költő, valamint Sobor Antal író dedikál, továbbá az IKARUS Székesfehérvári Gyárának irodalmi színpada ad műsort. Az Ünnepi Könyvhét utolsó rendezvénye Székesfehérvárott a Fejér megyei KISZÖV sárbogárdi irodalmi színpadának előadásáa a Bástya cuk-

rászda előtti téren, június 4-én, 17 órakor.

A megyeszékhelyen kívül további tíz író-olvasó találkozóra kerül sor. Bella István József Attila-díjas költő és Simonffy András író június 1-én 18 órakor Dunaújvárosban a József Attila Városi Könyvtárban, 2-án 15 órakor Sárosdon, 17.30 órakor pedig a sárbogárdi klubkönyvtárban vesz részt író-olvasó találkozón. Jobbágy Károly József Attila-díjas költő június 2-án 16 órakor Alosútdobozon, június 3-án 18.30 órakor Sárkeresztesen lesz a klubkönyvtár vendége. Császár István június 2-án 16 órakor Adonyba, 3-án 18 órakor pedig a pusztavámi művelődési otthon klubjába látogat. Takács Imre József Attila- és SZOT-díjas költő és Sobor Antal író június 4-én 16 órakor Mezőfalván, 5-én 19 órakor Kislángon vesz részt író-olvasó találkozón, a községi könyvtárban. Az Ünnepi Könyvhét záró rendezvényét június 6-án 18.30 órakor, a kápolnásnyéki Vörösmarty Művelődési Ház klubjában tartják: itt Kemény Dezső író találkozik olvasóival.

A fentiekén kívül még Mányon, Mórton és Polgárdin terveznek helyi szervezésű író-olvasó találkozót, illetőleg irodalmi estet. Valamennyi rendezvény színhelyén megszervezték a könyvárusítást: a városokban a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat, a falvakban az ÁFÉSZ rendez könyvkiállítást és vásárt.

1

NASHUA SAVIN 240 típusú, folyadékkal működő gyorsmásológépet vásárolt márciusban a Megyei Könyvtár. A japán reprog-

ráliai berendezés percenként 8 másolatot készít, nagyítási, kicsinyítési lehetőség nélkül, legfeljebb A/3 (297x420) méretről.

IDEIGLENES helyiséget biztosított a községi könyvtárnak a szabadbattyáni tanács. Egy még át nem adott, Uttörő utcai első emeleti szintű, másfél szobás lakásba költöztették, amíg elkészülnek a művelődési otthon felújításával. Az átmeneti, kényelmetlen szükségállapotot várhatóan még ebben az évben megszüntetik: a könyvtár a korábbi, földszinti helyiségénél több mint kétszer nagyobb alapterülethez jut – a művelődési otthonban, az emeleten.

ÖSSZESEN 48 280 forint értékű ajándékkönyvet kaptak megyénk tanácsai könyvtárai, májussal bezárólag a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárügyi Osztályától, a Kulturális Alap terhére.

UJABB KIS BIBLIOGRÁFIÁKAT adott ki az SzMT Központi Könyvtár. Az "1973. Patrick White irodalmi Nobel-díjas" című a Kis bibliográfiák sorozat 63., a "G. B. Shaw 1925" a 64., a "Költészet napja 1974. április 11." pedig a sorozat 65. számaként jelent meg. Az összeállítók: F. Tordai Emese, Tóth Jánosné és Miklós Zsuzsa. A két utóbbi kiadvány címlapján új sorozatcím is feltűnt: "Irodalmi Nobel-díjasok". A Költészet napjára megjelent kis bibliográfia Nobel-díjas költőket mutat be: Rabindranath Tagore, William Butler Yeats, Hermann Hesse, Juan Ramon Jiménez, Salvatore Quasimodo, Saint-John Perse, Jorgosz Szeferisz, Nelly Sachs és Pablo Neruda alkotói arcképét vázolja, és közli egy-egy versüket is. A tulajdonképpeni bibliográfia öt terjedelmes antológiát ajánl, többnyire azokat, amelyek

hozzáférhetőek a kisebb szakszervezeti könyvtárakban is.

A legutóbb kiadott könyvjelzők Alfred Nobel kapcsán és Szent-Györgyi Alberttől ajánlanak irodalmat.

A CSEHSZLOVÁK műszaki könyvtárak országos központjának munkatársa – magyarországi útja során – meglátogatta megyénk legnagyobb tanácsai könyvtárait Székesfehérvárott és Dunaújvárosban. A prágai vendéget Papp István, az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központjának igazgatójakísérte el a Vörösmarty Mihály Megyei, a Velinszky László Városi és a József Attila Városi Könyvtárba.

A JÁRÁSI könyvtárigazgatók március 18-i, Bicskén megtartott értekezletén dr. Sass József, a Nagyközségi Tanács elnöke tájékoztatta a megjelenteket Bicske fejlődéséről és a kulturális életében elért eredményekről. Ezután megtekintették a község épülő, új negyedeit, majd a múlt évben felavatott Petőfi-Emlékkönyvtárat. Itt szakmai megbeszélés következett: a klubkönyvtárak működésének tapasztalatait vitatták meg az igazgatók. Befejezésül a múlt év őszén bevezetett tikketes kölcsönzési rendszert tanulmányozták a Vajda János Nagyközségi Járásai Könyvtárban.

TAPASZTALATCSERÉRE érkezett március 21-én a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár hat munkatársa a Megyei Könyvtárba. Itt az olvasószolgálati, a módszertani és a feldolgozó munka területén tájékoztottak, és ellátogattak még a Velinszky

László Városi, a bicskei Vajda János Nagyközségi-Járási, a csákvári Nagyközségi Könyvtárba, továbbá a móri Radó Antal Nagyközségi-Járási Könyvtárba. Kétnapos programjukban megtekintették Gorsium szabadtéri múzeumát is.

A FŐFOGLALKOZÁSU tanácsai és szakszervezeti könyvtárosok április 1-i, közös továbbképzési napján két előadás hangzott el: Halász László pszichológus az olvasás pszichológiájáról, Szigei Gábor egyetemi adjunktus, a Kritika szerkesztője pedig irodalompolitikai kérdésekről beszélt a hallgatóságának.

A MEGYEI KÖNYVTÁR dolgozói – az 1973/74. évi továbbképzési program befejezéseként – május 6-án Dunaújvárosban megtekintették a Dunai Vasművet, és a városnéző program során a József Attila Városi Könyvtárat is.

DIÁKVÁROSOK – DIÁKSZOKÁSOK címmel tartott három előadásból álló sorozatot – február 25-én, március 11-én és 25-én – Sólmosi Lajos tanár a Velinszky László Városi Könyvtárban. A nagy érdeklődést kiváltó és gazdagon szemléltetett előadásokon hetedik és nyolcadik osztályos tanulók – a könyvtár olvasói vettek részt.

"ISTEN A SZEKÉREN" címmel rendezett író-olvasó találkozót a Kossuth-díjas Sánta Ferencsel március 14-én a Velinszky László Városi Könyvtár. Először két novella hangzott el Létay Klára színművésznő előadásában, majd az író szólt közönségéhez és vá-

laszolt az olvasók kérdéseire. Az est iránt nagy érdeklődés mutatkozott: már kezdés előtt zsúfolásig megtelt a könyvtár.

RENDKIVÜLI SIKERŰ természettudományi gyermekrendezvényt tartottak április 1-én 17 órai kezdettel a Velinszky László Városi Könyvtárban. Hajmási József tanár "Utazás a csillagok világába" című, bőven szemléltetett, színes előadását nagy érdeklődéssel hallgatták meg a gyerekek, elsősorban az általános iskolák hetedik és nyolcadik osztályos tanulói.

NÉPKÖLTÉS ZET – MODERN KÖLTÉS ZET címmel rendeztek irodalmi estet április 2-án az Építők Művelődési Háza olvasótermében, Csoóri Sándor József Attila-díjas költő és Marosi Júlia népdalénekes közreműködésével. A nagy érdeklődéssel kísért estet Román Károly tanár vezette be.

HEGEDŐS ÉNEK címmel adott műsort a Sebő együttes április 10-én a VIDEOTON Szakszervezeti Könyvtárban. Sebő Ferenc, Halmos Béla, Koltay Gergely műsorában mezősi, somogyi, gyimesi és alföldi népdalok, valamint Nagy László, József Attila, Weöres Sándor és Szécsi Margit versei szóltak meg. A könyvtár – eddigi gyakorlatának megfelelően – jól válogatott bibliográfiát juttatott el meghívóján, olvasóinak.

SZILVÁSI LAJOS vett részt író-olvasó találkozón április 10-én az MTA Mezőgazdasági Kutató Intézetének erdőháti Kísérleti Gazdasága vendégeként, a miklósmajori klubban.

3-
A KÖLTÉSNET NAPJÁN, április 11-én a fehervárcsurgói klubkönyvtár bensőséges ünnepség keretében köszöntötte 10 éves olvasóit, akik emléklapot vettek át özy, Sátár Sándorné könyvtárostól. Az irodalmi esten közreműködött Csongor Rózsa és Neményi László.

4-
A MAGYAR NYELV ÉLETRAJZA címmel tartott előadást Lengyel Dénes főlekolai tanár április 17-én a martonvásári klubkönyvtárban. A nagy érdeklődéssel kísért esten közreműködött Bánffy György színművész.

3-
SOMLYÓ GYÖRGY József Attila-díjas költő, műfordító és kritikus találkozott olvasóival április 19-én, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban megrendezett Könyvtári esték sorozat ez évi második előadásán. A nagysikerű esten közreműködött Csernus Mariann Jászai-díjas, a Nemzeti Színház tagja.

3-
IGY KELL ÚJSÁGOT IRNI címmel rendezett foglalkozást gyermekolvasóinak április 22-én a Velinszky László Városi Könyvtár. Gebri Antal, a Pajtás munkatársa beszélgetett el a gyerekekkel a sajtóról és az újságírás műhelytitkairól.

3-
TOMPA LÁSZLÓ "Minálunk vannak fenyevesek" című előadást rendezték meg április 16-án a polgárdi községi könyvtárban. A nagysikerű estet április 29-én újabb, igen jól előkészített ankét követte: Nemeskürty István hívta meg, és a Requiem egy hadseregért című művét beszéltek meg a polgárdi és a szomszédos községekből odalátogató olvasók.

3-
VALÓSÁG-ESTET rendeztek május 9-én az Építők Művelődési Háza olvasótermében. Az ankéton részt vett Kőrösi József, a folyóirat főszerkesztője és Sükösd Mihály író.

3-
ZENÉS IRODALMI ESTET rendezett május 18-án a sárbogárdi Madarász József Nagyközségi Járési Könyvtár. A fiatal gitárművész, Androvicz István és az énekkel közreműködő Zold László műsorán nemcsak a zenei részleg eddigi látogatói, hanem a könyvtár olvasói közül is sokan részt vettek. Az est közönség sikere bizonyította: helyesen választott magas művészi színvonalú programot a könyvtár, hogy zenei részlegét propagálja.

2-
KÉT RÉSZLETBEN, május 13-án és 23-án délután fél 6-kor búcsúztatta a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlege az általános iskola VIII. osztályát elvégzett olvasóit. A már hagyományos rendezvényeken több mint százán ismerkedtek meg a könyvtár felnőtt-részlegének szolgáltatásaival és iratkoztak be a "nagykönyvek" közé.

8-
A MEGYEI KÖNYVTÁR KISZ fiataljai mozgalmi munkatervi feladatként vállalták, hogy áprilistól társadalmi munkával segítik a még nem teljes létszámú hálózati és módszertani csoport területi tevékenységét. Amint korábban közöltük, ismét közvetlenül a Megyei Könyvtár szakmai-módszertani irányítása alá került a székesfehérvári járás 51 könyvtári intézmény-egysége; ezek megsegítésében vállaltak részt a fiatalok elsősorban technikai jellegű munkákkal.